wiedza informacja współpraca

w stronę prawdziwego partnerstwa

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych Tłok

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia
Inicjatyw Pozarządowych „Tłok”

Przedruki lub przenoszenie całości, lub części tej publikacji na inne nośniki możliwe wyłącznie za zgodą właścicieli praw autorskich.

Autorzy:
Arkadiusz Jachimowicz
Zbigniew Wejcman

Projekt graficzny serii i skład:
Agata Wajer-Gądecka

Korekta:
Agnieszka Prokopczuk

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu „WIW Wiedza Informacja Współpraca” zrealizowanego przy finansowym wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych

ISBN 978-83-925308-1-7
Toruń 2009

wiedza informacja współpraca

w stronę prawdziwego partnerstwa

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych Tłok

SPIS TREŚCI

7 WSTĘP

8 System współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi

Arkadiusz Jachimowicz,
Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych

36 Fora pełnomocników

Arkadiusz Jachimowicz,
Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych

38 Budowanie partnerstwa lokalnego

Zbigniew Wojcman,
Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS

46 Partnerstwa lokalne – model mazowiecki

Zbigniew Wojcman,
Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS

65 Partnerstwa zawiązane podczas projektu WIW

79 Dobre Praktyki

WSTĘP

Szanowni Państwo!

Z przyjemnością przedstawiamy Państwu kolejną już publikację, która powstała w ramach naszego projektu „Wiedza Informacja Współpraca". Jak sugeruje tytuł projektu, prawdziwe partnerstwo nie powstanie, jeśli któregoś z tych elementów zabraknie... W książce znajdą więc Państwo interesujące teksty, które uzupełnią wiedzę i rozwiną umiejętności niezbędne do powoływania partnerstw i ich funkcjonowania oraz garść informacji i porad przydatnych we własnej pracy nad partnerstwem. Z wielką satysfakcją przedstawiamy tu również „nasze", a więc powołane w ramach WIW-a partnerstwa.

Liczymy, że będą Państwo do tej (napisanej w końcu przez praktyków) książeczki zaglądali często i pomoże ona w kreowaniu współpracy, przez duże W:)

W imieniu Stowarzyszenia „Tłok"
Ewa Kwiesielewicz
Jacek Gądecki

SYSTEM WSPÓŁPRACY SAMORZĄDU LOKALNEGO Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Partnerstwo trudne i nieuchronne

Partnerstwo wymaga poznania się, nabrania zaufania, uwspólnienia wartości i zasad, wskazania wspólnego celu i sposobów jego realizacji. Bardzo specyficznym, ale jakże potrzebnym jest partnerstwo pomiędzy samorządem terytorialnym a organizacjami pozarządowymi. Partnerstwo trudne, bo i partnerzy bardzo różni – z jednej strony zasobny, nienawykły do zmian, oparty na regulacjach prawnych samorząd, a z drugiej dziesiątki czy setki dynamicznych, zmiennych, pomysłowych i… ciągle potrzebujących pieniędzy organizacji. Ale łączy ich wspólny cel – polepszanie jakości życia wspólnoty lokalnej. Cel działań jest zatem tożsamy, jednak potencjał i metody pracy różne. Jak doprowadzić do tego, aby ci - skazani przecież na siebie - partnerzy chcieli i potrafili skutecznie ze sobą współpracować dla dobra mieszkańców?

To trzeba zrobić razem

Polskie prawo odnośnie organizacji pozarządowych i ich relacji z samorządem wydaje się być od kilku lat coraz bardziej stabilne. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 2003 roku spina klamrą obie strony: administracji samorządowej oraz sektora pozarządowego. Rychła aktualizacja tej ustawy nie zmieni jej zasadniczego charakteru. Samorządy wiedzą co mogą i powinny w zakresie współpracy czynić, organizacje również znają swoje prawa i obowiązki. Jednak jest to wiedza ciągle ogólna, należy ją dopasować

do lokalnych uwarunkowań i wzbogacać o własne skuteczne rozwiązania. Temu mają służyć systemy współpracy oparte o prawo lokalne: programy i zasady współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi.

Skuteczność systemu współpracy będzie zależała od partycypacyjnego sposobu tworzenia takich dokumentów, jakości tych dokumentów oraz praktyki współpracy, to znaczy tego, czy samorząd będzie w sposób otwarty i odważny realizował zapisy czy też wrzuci kolejny dokument do szuflady i – zatrzaśnie tym samym szansę na szybki rozwój społeczny. I z drugiej strony - czy organizacje będą w stanie odpowiedzialnie przyjąć to wyzwanie i realizować swoje zadania, ale też - czy będą potrafiły egzekwować stosowanie przez samorząd wypracowanych ustaleń. Czy może, wzorem wielu środowisk, niezorganizowane, skłócone, zapatrzone kornie we władze jako jedyne źródło pieniędzy, będą dalej marnowały szanse na rozwój i swój, i społeczności. Odpowiedzialność za współpracę leży po obu stronach.

Niniejszy tekst skierowany jest zarówno do przedstawicieli samorządów, jak i do działaczy organizacji pozarządowych. Niemożliwe jest bowiem, aby proponowany system wypracowany został przez jedną ze stron i narzucony drugiej. To trzeba zrobić razem.

Powszechna jest w samorządach maniera mechanicznego kopiowania zastosowanych gdzie indziej rozwiązań. No bo RIO przepuściło, i – po co się męczyć, skoro ktoś już to wymyślił… Tu nie wolno tak zrobić. Należy podjąć – prawda, że dość długą – partycypacyjną drogę stopniowego wypracowywania kolejnych rozwiązań i dokumentów. Oprócz efektu ostatecznego – dokumentu, ważny jest proces jego wypracowywania – szereg spotkań, podczas których wymieniane są poglądy, informacje, zawiązywane przyjaźnie... Owszem

część sprawdzonych rozwiązań warto przejąć - nikt nie lubi wyważać otwartych drzwi, ale trzeba je modyfikować i ubogacać formami wypracowanymi lokalnie.

System współpracy

Termin „system współpracy" to oczywiście znacznie więcej niż „roczny program współpracy" nakazany samorządom do przyjęcia przez Ustawę o działalności pożytku publicznego. System ten to trwałe wkomponowanie organizacji w strukturę działań samorządu, to odpowiednie zapisy prawa lokalnego, to dobra praktyka współpracy oparta o zasadę partycypacji i pomocniczości.

Prezentowany poniżej system współpracy wypracowany jest i promowany przez Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT – największą, ogólnopolską organizację wspierającą sektor pozarządowy.

System ten składać się winien z co najmniej kilku, spójnych ze sobą, elementów.

W zakresie prawa lokalnego:

1. strategii rozwoju samorządu właściwie lokującej organizacje pozarządowe jako przedmiot oddziaływań, ale i podmiot identyfikujący problemy społeczne, określający sposoby ich rozwiązywania i realizujący zadania, (istotne tu będą również programy społeczne, operacjonalizujące strategię, zwłaszcza program rozwiązywania problemów społecznych);

2. uchwały rady gminy/powiatu/województwa (lub zarządzenia organów wykonawczych) w sprawie zasad współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, nawiązujących do tejże strategii, gdzie opisane są wartości i zasady współpracy oraz - przede wszystkim - praktyka współpracy;

3. uchwały gminy/powiatu/województwa w sprawie rocznego programu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, jako operacyjnego programu określającego konkretne zadania do

wykonania w danym roku, zmierzającego do realizacji strategii rozwoju przez organizacje.

Ponadto:

4. zorganizowanego partnera po stronie organizacji pozarządowych: reprezentacji organizacji pozarządowych danego powiatu, gminy czy województwa, który to partner czynnie współtworzy wymienione wyżej akty prawa lokalnego, ale też dba o właściwą praktykę współpracy poprzez jej stałe monitorowanie i ewaluację;

5. wspólnego zespołu złożonego z przedstawicieli samorządu wskazanych przez samorząd oraz z przedstawicieli reprezentacji sektora pozarządowego, wskazanych przez tę reprezentację; zadaniem takiego zespołu jest kreowanie i monitorowanie współpracy;

6. osoby kontaktowej ze strony samorządu: np. pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych;

7. wspólnej komisji opiniującej oferty składane przez organizacje w konkursach ofert ogłaszanych przez samorząd, w skład której obligatoryjnie wchodzą przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazani przez reprezentację sektora;

8. stałego, zinstytucjonalizowanego miejsca wsparcia organizacji pozarządowych (np. Centrum Organizacji Pozarządowych) prowadzonego na zasadzie zlecenia zadania wyspecjalizowanej organizacji pozarządowej;

9. środków zabezpieczonych w budżecie samorządu na wkład własny organizacji, w sytuacji, gdy te pozyskały środki finansowe ze źródeł pozabudżetowych i gdzie taki wkład jest wymagany;

10. zasady prowadzenia monitoringu i ewaluacji (oceny) realizacji systemu współpracy (w praktyce – dokumentu pod nazwą programu współpracy) oraz sposobu wdrażania rekomendacji zawartych w ewaluacji;

11. innych rozwiązań lokalnych (np. tworzenie centrów wolontariatu, organizacji wspierających inne

organizacje, banków żywności, klubów seniora, organizacji dzielnicowych itp.)

Istnienie i dopasowanie do siebie tych elementów, konsekwentna realizacja wypracowanych form współpracy, ponadto monitoring i ewaluacja - warunkuje trwałe i skuteczne funkcjonowanie systemu.

Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Kompleksowość i komplementarność to zasady, które powinny regulować relacje pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi w sferze realizacji zadań publicznych według twórców pierwszego w Polsce rządowego dokumentu z grudnia 2008 r. kierunkującego rozwój społeczeństwa obywatelskiego w naszym kraju (dokument wart lektury, a dostępny m. in. na stronie www.pozytek.gov.pl).

Z Wprowadzenia: Wiodąca rola administracji publicznej w sferze regulacyjnej sprowadzałaby się zatem do kształtowania warunków dla funkcjonowania odpowiednich zasad i form współpracy partnerów w sferze publicznej, uczestnictwa w ich urzeczywistnianiu i pieczy nad przestrzeganiem przejrzystości życia publicznego w tym zakresie. A zatem administracja przede wszystkim tworzy warunki, a organizacje przede wszystkim realizują zadania. To znaczący sygnał w sytuacji, gdy obydwie funkcje zazwyczaj pełni samorząd.

Dokument określa cztery priorytety działań do roku 2015:

Priorytet 1: Aktywni, świadomi obywatele, aktywne wspólnoty lokalne;

Priorytet 2: Silne organizacje pozarządowe w dobrym państwie;

Priorytet 3: Rozwój organizacji pozarządowych na rzecz integracji społecznej;

Priorytet 4: Rozwój przedsiębiorczości społecznej.

Powyższe priorytety oraz szczegółowe cele i za-

dania zawarte w dokumencie to niewątpliwie wskazówka dla samorządów mówiąca o kierunku, w którym powinny zmierzać, planując działania związane z organizacjami pozarządowymi.

Podstawy prawne tworzenia systemu współpracy

Obecnie podstawowym aktem prawnym regulującym współpracę polskich samorządów z organizacjami pozarządowymi jest Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ustawa nakłada na samorządy terytorialne trzech szczebli (gminy, powiaty i województwa) obowiązek tworzenia rocznych programów współpracy, nie precyzuje jednak, co taki program powinien zawierać, ani jak go tworzyć. Zapis ustawowy brzmi lakonicznie: „Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwala roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi", daje jednak znakomitą podstawę do budowania systemu współpracy, którego roczny program jest elementem. Nieco światła na proces tworzenia rocznego programu współpracy rzucił dokument Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej pod nazwą: „Zarys ramowego programu współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi (…) Metodologia i zalecenia". Warto przytoczyć fragment: „Pięć podstawowych zasad dotyczących tworzenia programów współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi":

- program współpracy dotyczy organizacji pozarządowych w ogóle, a nie wyłącznie organizacji pożytku publicznego [specjalny status organizacji nabywany poprzez decyzję sądu, która umożliwia m. in. pozyskiwanie od podatników 1% podatku dochodowego – AJ],
- program współpracy ma charakter obligatoryjny,
- formalnie program współpracy ma charakter roczny ale powinien być tworzony z perspek-

tywą współpracy wieloletniej,
- sam proces budowania programu współpracy powinien być efektem współpracy dwóch podmiotów: właściwej jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych działających na jej obszarze,
- program współpracy dotyczyć powinien różnorodnych form współpracy a nie jedynie zlecania zadań.

Bardzo dobrze się stało, że ustawodawca zobowiązał samorządy do tworzenia programów współpracy, minusem jest jednak to, że nie doprecyzował tego pomysłu poprzez określenie minimum jego zawartości i nie wkomponował tym samym w system pracy samorządu. Ma to zmienić nowelizacja ustawy.

O strategiach

W kontekście prawa lokalnego dotyczącego sektora pozarządowego pojawia się ważna kwestia strategii rozwoju gminy, powiatu czy regionu. W strategiach tych dość rzadko opisywana jest rola i zadania organizacji pozarządowych. W interesie samorządów - i dalej: społeczności lokalnej - leży, aby przy najbliższej aktualizacji strategii rozwoju samorządu określić rolę i zadania organizacji pozarządowych. Należy określić tę rolę zwłaszcza w kontekście funduszy strukturalnych, bowiem to z nich organizacje będą mogły pozyskiwać środki na realizację zadań przez wiele lat. Oczywiście zapisy strategii powinny być spójne z pozostałymi aktami prawa lokalnego samorządu. W samorządach istnieją branżowe (niektóre obligatoryjne) programy społeczne, w których przewidziana jest rola organizacji pozarządowych: np. strategia rozwiązywania problemów społecznych, program „antyalkoholowy" i in.

Metoda wypracowania systemu

We wszystkich stadiach tworzenia systemu współpracy (strategia rozwoju samorządu oraz programy społeczne, zasady współpracy i roczny program współpracy) samorząd winien ściśle współpracować z organizacjami pozarządowymi. W jaki sposób spełnić ten postulat? Otóż w najmniejszych samorządach – gminach wiejskich, gdzie organizacje można policzyć na palcach jednej ręki, należy je każdorazowo zapraszać na spotkania robocze, podczas których wypracowywane są dokumenty dotyczące współpracy. Taka sytuacja zawsze byłaby pożądana, ale przy większych samorządach jest to niemożliwe – organizacji jest zbyt dużo. Uwaga – ważna jest umiejętność moderowania spotkania, aby uczestnicy mieli autentyczną możliwość współtworzenia dokumentu. Jeżeli sektor wyłonił swoją reprezentację – sprawa jest uproszczona, należy pracować z tą reprezentacją (o czym później), a jeżeli jej nie ma? Sieć SPLOT wypracowała i sprawdziła ścieżkę postępowania. Na początek należy zwołać konferencję plenarną organizacji pozarządowych, na którą należy zaprosić wszystkie organizacje, a także „z klucza" urzędników i radnych. Współorganizację takiej konferencji samorząd powinien zaproponować znanej i sprawdzonej organizacji, cieszącej się prestiżem w sektorze pozarządowym. Podczas spotkania należy przeprowadzić warsztaty, które określą wzajemne oczekiwania i potrzeby (np. poprzez analizę SWOT). Warsztaty powinny odbyć się w grupach po kilkanaście osób. Byłoby najlepiej, gdyby przeprowadzili je wyspecjalizowani trenerzy. Efekty warsztatów należy następnie przedstawić na forum, jako podstawę do opracowywania dokumentów. Na koniec spotkania należy wyłonić grupę roboczą złożoną z najbardziej aktywnych i odpowiedzialnych liderów organizacji i przedstawicieli samorządu. Ta grupa w trakcie kilku lub kilkunastu spotkań wypracuje dokumenty i przed-

stawi je do zaopiniowania i organizacjom i samorządowi (najlepiej na kolejnej konferencji). Ostatecznym efektem będzie przyjęcie przez samorząd zasad współpracy i rocznego programu współpracy w formie uchwały. Jednak – jak już wspomniano na początku – niezbędnym elementem systemu współpracy jest istnienie reprezentacji sektora pozarządowego. Jeżeli takowej nie ma, podjęcie prac nad systemem współpracy jest znakomitą okazją dla sektora pozarządowego, aby swoją reprezentację powołać. Oczywiście w ten proces samorząd nie może się wtrącać, bowiem jest to suwerenna decyzja sektora pozarządowego (choć niestety znane są przypadki tworzenia „reprezentacji" przez władze). Tylko w razie konkretnej prośby organizacji, np. o udostępnienie sali – należy pomóc. Warto zaprosić na takie spotkanie obserwatora burmistrza/starosty/marszałka, aby jawność i rzetelność procesu tworzenia reprezentacji mogła być potwierdzona również przez reprezentanta lokalnego samorządu.

Zawartość zasad współpracy

W Elblągu obowiązujące obecnie zasady współpracy tworzone były przez ok. pół roku przez Zespół Koordynacyjny powołany przez prezydenta miasta (4 osoby z samorządu, 4 z Rady Elbląskich Organizacji Pozarządowych) oraz kilkanaście osób ze strony samorządu i organizacji. Zadaniem Zespołu było wypracowanie i opisanie zrozumiałego dla organizacji i urzędników systemu współpracy, umożliwiającego pełne włączenie się organizacji w krwioobieg działań samorządu w sferze pożytku publicznego, i z drugiej strony – wykorzystanie przez miasto zasobów, jakimi dysponują organizacje pozarządowe. Praca polegała na kilkunastu spotkaniach członków Zespołu podczas których zapoznawano się z istniejącymi rozwiązaniami prawnymi dotyczącymi organizacji (strategia rozwoju, programy, ustawy itd.) i redagowano, bądź

omawiano kolejne wersje dokumentów. Następnie odbył się cykl spotkań konsultacyjnych z naczelnikami wydziałów i skarbnikiem miejskim. Projekty były też konsultowane z reprezentacją elbląskich organizacji pozarządowych. Zespół uznał, że zasady współpracy powinny być zapisane językiem zrozumiałym, tak, aby każdy członek organizacji, z reguły nie znający się na problematyce samorządowej - mógł zrozumieć opisany system. Grunt pod wprowadzenie opisywanego systemu współpracy przygotowywany był od kilku lat. Już w 1997 roku Rada Miejska Elbląga przyjęła uchwałę w sprawie zasad współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. Zasady te były swego czasu we współpracy z organizacjami nowelizowane, co było dobrym poligonem doświadczalnym. Sektor pozarządowy również był solidnie przygotowany – od 1998 roku działa Rada Elbląskich Organizacji Pozarządowych, która jest realnym partnerem dla samorządu, i która wiele wniosła w kreowanie partnerskich metod współpracy z samorządem. Warto podkreślić, jak ważna w tych relacjach jest osoba kontaktowa ze strony samorządu - pełnomocnik prezydenta ds. organizacji pozarządowych.

Zespół przygotował dwa projekty uchwał: „Zasady współpracy samorządowych władz Elbląga z organizacjami pozarządowymi" oraz „Roczny program współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi na rok 2005". Ostatecznie Zasady współpracy weszły w życie na początku 2005 roku zarządzeniem prezydenta Elbląga, a nie uchwałą Rady Miejskiej (choć podobny dokument przyjęty został w Olsztynie przez Radę). Wprowadzenie zasad współpracy zarządzeniem jest wyjściem raczej awaryjnym, np. w sytuacji, gdy Regionalna Izba Obrachunkowa podważa uchwałę organu stanowiącego, jednak docelowo dokument powinien być uchwalony właśnie przez Radę, co nadaje mu bardziej stabilny wymiar.

Mapa dokumentu

I. Wstęp
II. Podstawy współpracy
III. Zasady regulujące współpracę
IV. Cele współpracy
V. Realizatorzy współpracy
a. ze strony samorządowych władz Elbląga
1. Rada Miejska i jej komisje
2. Prezydent Miasta Elbląga
2.1. Pełnomocnik Prezydenta Elbląga ds. Organizacji Pozarządowych
1.2. Zespół Koordynacyjny ds. współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi
1.3 Wydziały Urzędu Miejskiego i inne jednostki organizacyjne podległe Prezydentowi Miasta
1.4 Powiatowa Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
b. ze strony organizacji pozarządowych
1. Organizacje działające w sferze pożytku publicznego
2. Rada Elbląskich Organizacji Pozarządowych (REOP)
VI. Przedmiot współpracy
VII. Formy współpracy
Współpraca finansowa
1. Tryb zlecania zadań organizacjom pozarządowym zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
2. Tryb zlecania zadań organizacjom pozarządowym zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej
3. Tryb zlecania zadań organizacjom pozarządowym zgodnie z Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
4. Tryb zlecania zadań organizacjom pozarządowym zgodnie z Ustawą „Prawo ochrony środowiska"
5. Tryb zlecania zadań organizacjom pozarządowym zgodnie z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
6. Tryb zlecania zadań organizacjom pozarządo-

wym działającym w oparciu o Ustawę o ochronie pożarowej
7. Pozyskiwanie środków zgodnie z Ustawą „Prawo zamówień publicznych"
b. pozyskiwanie środków z innych źródeł
1. Rekomendacje projektów
2. Partnerstwo formalne
3. Partnerstwo nieformalne
4. Zaproszenie do partnerstwa
5. Dofinansowanie wkładu własnego organizacji
c. współpraca pozafinansowa
1. Współudział w opiniowaniu ofert składanych przez organizacje
2. Konferencja plenarna elbląskich organizacji pozarządowych
3. Pomoc w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych
4. Udostępnianie lokali i budynków
5. Centrum Organizacji Pozarządowych
6. Współpraca z organizacjami w zakresie tworzenia aktów prawa lokalnego
7. Wymiana informacji
8. Współpraca w zakresie promocji miasta
9. Współpraca z przedsiębiorcami prywatnymi
VIII. Roczny Program współpracy
XI. Monitoring i ewaluacja zasad współpracy
X. Zakończenie
XI. Załączniki

Mało który samorząd uświadamia sobie wystarczająco jasno, że priorytetem we współpracy z organizacjami winna być realizacja strategii rozwoju tegoż samorządu. Strategia ta jest dokumentem, w którego tworzenie zazwyczaj (a więc niestety nie zawsze), zaangażowane są również organizacje pozarządowe. Można zatem powiedzieć, że jest to podstawowy dokument wypracowany przez wybrane przez społeczność władze i przez najbardziej aktywnych jej obywateli, który kierunkuje rozwój

Współpraca rozpoczyna się od strategii

społeczno-gospodarczy gminy, powiatu czy województwa, a w konsekwencji stanowi o jakości życia mieszkańców. Dlatego trzeba go w pierwszym rzędzie wszystkimi siłami realizować.

I co ważne - jeżeli w strategii nie uwzględnione będą konkretne problemy społeczne, to organizacje, które tymi problemami się zajmują, będą miały problemy z pozyskaniem środków na ich realizację ze źródeł pozabudżetowych (np. z funduszy unijnych). W interesie organizacji jest współtworzenie tego dokumentu, aby zadbać o wprowadzenie odpowiednich zapisów.

Samorządy często twierdzą, że organizacje nie chcą brać udziału w wypracowywaniu takich dokumentów, że twierdzą, iż szkoda czasu na kolejny „papier". Rzeczywiście tak bywa, ale często jest to skutkiem instrumentalnego traktowania organizacji przez samorząd – tzn. organizacje coś zaproponują, a samorząd i tak zrobi po swojemu. W tym przypadku jednak ten „papier" bezpośrednio może zaważyć na to, czy pieniądze wpłyną na konto organizacji czy nie. A to już jest warte zachodu.

Realizacja strategii rozwoju winna być punktem wyjścia współpracy samorządu z organizacjami. Jest też punktem odniesienia do tworzenia „zasad współpracy", które są elementem wykonawczym tej strategii, czyli opisują jak tą strategię samorząd wspólnie z organizacjami winien realizować.

Fragment strategii rozwoju miasta Elbląga dotyczący sektora pozarządowego wygląda następująco:

Podcel 7.7. Istnieje dobrze zorganizowany, przyjazny system organizacji pozarządowych
Działania:

- dobrze zorganizowana aktywność obywatelska,
- angażowanie w życie społeczne miasta,
- pomoc i zachęta do współpracy pomiędzy samymi organizacjami (...),

- współpraca z administracją publiczną i biznesem.

Brzmi to bardzo lakonicznie (swego czasu organizacje zaproponowały rozbudowanie zapisu, ale wniosek nie został uwzględniony), ale stanowi punkt odniesienia do zapisów w zasadach współpracy.

Główny cel współpracy samorządu z organizacjami zawarty w zasadach współpracy nawiązuje bezpośrednio do celu strategii miasta: Perspektywicznym celem współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi – zbieżnym ze Strategią rozwoju miasta – jest poprawa jakości życia i pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Elbląga.

Cele szczegółowe zostały wypracowane przez Zespół:

1. tworzenie warunków do wzmacniania istniejących organizacji pozarządowych, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich, oraz rozwoju wolontariatu,
2. wzmocnienie współpracy partnerów lokalnej polityki społecznej: organizacji, administracji i jej jednostek, biznesu,
3. zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań własnych miasta.

Cele te będą realizowane w ramach Rocznych programów współpracy.

Jak długo powinny obowiązywać zasady współpracy? Można założyć, iż obejmują okres realizacji strategii (w przypadku Elbląga – do 2015 roku), choć to może być iluzoryczne, ponieważ w międzyczasie mogą się pojawić nowe władze i nowe koncepcje działań.

Sześć dżentelmeńskich zasad

Współpraca samorządu z organizacjami winna opierać się na zasadach określonych w Ustawie o działalności pożytku publicznego: pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności,

uczciwej konkurencji i jawności. W elbląskim dokumencie zasady te zostały krótko opisane w schemacie: co samorząd przez to rozumie, do czego się zobowiązuje, czego oczekuje od organizacji pozarządowych. Te zapisy, choć ideowe, a zatem „miękkie", są ważne, bowiem stanowią swoiste „dżentelmeńskie porozumienie" dotyczące jakości współpracy. Jeżeli któraś strona nie dotrzyma słowa, druga może jej to wytknąć posługując się tymi zapisami. A we współpracy słowność jest w cenie.

Warto zapoznać się z tymi zasadami:

Zasada pomocniczości: samorząd Elbląga uznaje prawo samoorganizujących się obywateli do samodzielnego określania i rozwiązywania problemów społeczności, także należących do sfery zadań publicznych. Samorząd stosuje zasadę względnego pierwszeństwa organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych, wspierając je w wypełnianiu tych zadań, które są gotowe realizować. [To ważne stwierdzenie, dające pierwszeństwo organizacjom przy realizacji zadań publicznych]. W ten sposób wprowadza w życie idee subsydiarności, która zakłada że wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, kompetencje i zdolność do działania powinny zostać przypisane w pierwszej kolejności obywatelom i ich organizacjom.

Szczególną troską samorząd będzie otaczał organizacje seniorskie i kombatanckie oraz organizacje nowo powstałe.

Samorząd oczekuje od organizacji samodzielnego wzmacniania swoich zasobów kadrowych, materialnych i finansowych. Budżet miasta nie powinien stanowić jedynego źródła finansowania organizacji. Organizacje winny w jak najpełniejszym stopniu wykorzystywać możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych z funduszy europejskich oraz innych organizacji i instytucji grantodawczych.

Zasada suwerenności stron: samorząd re-

spektuje niezależność i podmiotowość organizacji pozarządowych. Samorząd akceptuje również kontrolną rolę organizacji obywatelskich, mając świadomość dysponowania przez siebie środkami publicznymi.

Samorząd oczekuje od organizacji poszanowania swojej autonomii i gotowości do rozważenia propozycji przez niego składanych.

Zasada partnerstwa: samorząd traktuje organizacje pozarządowe jako równoprawnych partnerów w definiowaniu problemów społecznych, określaniu sposobów ich rozwiązywania oraz realizacji zadań publicznych.

Samorząd oczekuje od organizacji aktywnego uczestniczenia w pracach grup zadaniowych, organizowanych przez samorząd spotkaniach tematycznych, przekazywania informacji, udziału w innych wydarzeniach organizowanych przez samorząd itp.

Zasada efektywności: samorząd będzie dokonywał wyboru najbardziej efektywnego sposobu realizacji zadań publicznych proponowanych do realizacji przez organizacje pozarządowe.

Samorząd oczekuje od organizacji sporządzania właściwej dokumentacji projektowej, rzetelnej realizacji powierzonych zadań, wywiązywania się z obowiązków merytorycznych, finansowych i sprawozdawczych.

Zasada uczciwej konkurencji: samorząd będzie równorzędnie traktował podmioty konkurujące o realizację zadań publicznych: organizacje pozarządowe i jednostki samorządowe. Samorząd będzie ogłaszał w tym samym czasie, takie same założenia określające zadanie oraz będzie stosował takie same kryteria oceny zgłoszonych ofert konkurujących podmiotów.

Podmioty publiczne i pozarządowe konkurujące ze sobą o realizację zadań publicznych winny w sposób uczciwy przedstawiać swoje zasoby, me-

tody, warunki i kalkulacje stosowane przy planowanej realizacji tych zadań.

W składanych przez organizacje pozarządowe ofertach realizacji zadania publicznego, samorząd oczekuje pełnej i rzetelnej informacji.

Zasada jawności: samorząd będzie udostępniał informacje na temat zamiarów, celów i środków przeznaczonych na realizację zadań publicznych oraz o dotychczas ponoszonych kosztach prowadzenia tych zadań przez administrację. Samorząd będzie dążył do tego, aby wszelkie możliwości współpracy z organizacjami pozarządowymi były powszechnie wiadome i dostępne oraz jasne i zrozumiałe w zakresie stosowanych procedur i kryteriów podejmowania decyzji.

Samorząd oczekuje od organizacji jawności w działalności statutowej i finansowej wyrażanej przez przekazywanie do Pełnomocnika raportów rocznych z działalności organizacji oraz coroczne aktualizowanie ankiety Banku Informacji o elbląskich organizacjach pozarządowych.

Oczywiście oprócz tych podstawowych zasad można nawiązać do ogólnych zasad społecznych, takich jak: wolność i odpowiedzialność, partycypacja, solidarność, sprawiedliwość społeczna i in. W niektórych programach współpracy wskazuje się Kartę zasad działania organizacji pozarządowych jako dokument regulujący funkcjonowanie organizacji w wymiarze etycznym (m.in. Ostróda).

Partnerzy współpracy

Zasady współpracy precyzyjnie określają role partnerów począwszy od Rady Miejskiej i prezydenta. Duży ciężar spoczywa na pełnomocniku ds. organizacji pozarządowych, do którego prowadzą wszystkie pozarządowo-samorządowe ścieżki. Jego zadania obejmują kilkanaście punktów. On ogłasza konkursy (w porozumieniu z wydziałami Urzędu Miejskiego), przyjmuje od organizacji oferty, kieruje do wydziałów wszelkie sprawy

związane z organizacjami, jest członkiem Zespołu Koordynacyjnego. Porządkuje to w sposób zasadniczy relacje samorządu z dziesiątkami organizacji - wszystko przechodzi przez jedno biuro i wszystkie informacje do niego docierają (choć w praktyce różnie z tym bywa). Z pełnomocnikiem ściśle współpracują poszczególne wydziały Urzędu Miejskiego: przygotowują konkursy ofert, umowy z organizacjami itp. Wydział Skarbnika natomiast pełni dla wszystkich projektów funkcję kontrolną pod względem finansowym.

Styk samorząd-organizacje wypełnia Zespół Koordynacyjny, który jest ważnym ciałem opiniodawczym i doradczym. Wszystkie istotne decyzje samorządu dotyczące organizacji muszą być przez niego zaopiniowane. Tu powinna spływać pełna informacja o wszelkich udzielonych organizacjom dotacjach czy zleconych usługach. Zespół musi wiedzieć o każdej złotówce przekazanej organizacjom z pieniędzy publicznych; jego ważną rolą jest również nadzór społeczny nad miejskim budżetem w części dotyczącej organizacji pozarządowych.

Zespół powoływany jest zarządzeniem prezydenta, działa na podstawie regulaminu stanowiącego załącznik do zasad współpracy. Składa się z 9 członków. Czterech wskazuje Rada Elbląskich Organizacji Pozarządowych, resztę – prezydent miasta. Z jego składu – co jest ciekawym rozwiązaniem – powoływane są poszczególne Komisje Oceniające do rozstrzygnięcia kolejnych konkursów ofert ogłaszanych przez samorząd.

Po stronie organizacji partnerem we współpracy są organizacje, podmioty kościelne działające w sferze pożytku publicznego oraz grupy nie posiadające osobowości prawnej. Oznacza to, że samorząd współpracuje nie tylko z organizacjami posiadającymi status organizacji pożytku publicznego, ale też z nieposiadającymi tego statusu, lecz pracującymi w obszarach pożytku publicznego

opisanych w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Kolejnym, zorganizowanym partnerem jest Rada Elbląskich Organizacji Pozarządowych, dziewięcioosobowa reprezentacja elbląskiego sektora pozarządowego. Deleguje swoich członków do Zespołu i Komisji Oceniających, konsultuje projekty uchwał, współorganizuje doroczną konferencję plenarną organizacji pozarządowych. Jej kompetencje opisane są w zasadach współpracy.

Przedmiot współpracy

Przedmiot współpracy, a więc to, czego współpraca dotyczy (np. bezrobocie, ubóstwo, przeciwdziałanie chorobom itd.), musi się zawierać w sferach pożytku publicznego określonych w Ustawie o działalności pożytku publicznego, powinien koncentrować się na realizacji strategii i wynikających z niej programów operacyjnych (których np. w Elblągu jest obecnie dziewięć).

Formy współpracy finansowej

Kwestia finansów to najbardziej obszerny fragment „Zasad współpracy". Okazuje się, że procedura powierzania i dofinansowania zadań określona w Ustawie o działalności pożytku publicznego, nie jest jedynym trybem, w ramach jakiego organizacje mogą pozyskać środki finansowe z budżetu miasta na swoją działalność. (W powiecie grodzkim – jakim jest Elbląg - skupiają się zadania zarówno gminy, jak i powiatu, nie wszystkie wymienione tryby będą miały zatem zastosowanie w samodzielnych gminach czy powiatach). Tych trybów opisano aż siedem. Jest to niewątpliwie błąd legislacyjny, powodujący, zamiast oczekiwanego uporządkowania na jakie liczył sektor pozarządowy, spory bałagan. Zadziwiające jest to, że tryb finansowania zadań organizacji pozarządowych opisany w Ustawie o pomocy społecznej niemal nie różni się od tego z „pożytku publicznego". Jest podobny, ale nie tożsamy – dlatego trzeba go było opisać oddzielnie.

Chcąc nie chcąc – dla czytelności i komplementarności zasad współpracy – opisane zostały tryby zgodnie z kolejnymi ustawami: z Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Ustawą o pomocy społecznej, Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Ustawą „Prawo ochrony środowiska", Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawą o ochronie pożarowej, Ustawą „Prawo zamówień publicznych" (teraz już należy dodać ustawę o partnerstwie publiczno-prywatnym). Odkrycie takiej ilości ścieżek po samorządowe pieniądze było sporym zaskoczeniem.

Ocena ofert

Dla uzyskania przejrzystości i zapewnienia obiektywizmu w ocenie ofert składanych przez organizacje, Zespół opracował formularz oceny projektu. Formularz składa się z trzech podstawowych części: oceny zdolności organizacji do realizacji zadania (20 pkt.), sposobu realizacji zadania (50 pkt.) i budżetu zadania (30 pkt.). Zwycięża oferta lub oferty z najwyższą ilością punktów. Oferta, która nie przekroczy pułapu 65 punktów, jest oddalana. Oddalona zostanie również wtedy, gdy w trzech poszczególnych działach nie przekroczy minimalnego progu, odpowiednio: 12, 33 i 20 punktów. Punktacja, stosowana w ocenie projektów europejskich i nie tylko, jest wymiernym i przekonywującym systemem oceny. Aby zapobiec przypadkowości w ocenie, która może mieć miejsce m. in. w sytuacji, gdy osoby oceniające nie mają wystarczającego doświadczenia, zastosowano konieczność uzgadniania ostatecznej oceny. Jeżeli w poszczególnych działach ocena ta jest większa niż odpowiednio: 6, 15 i 9 punktów, członkowie Komisji muszą ją wspólnie ustalić. Staje się to ważne w sytuacji, gdy ocena balansuje na skraju odrzucenia projektu.

Karta oceny projektu jest załącznikiem do zasad współpracy. Przy dużej ilości projektów, konieczność wypełnienia karty staje się czasochłonna (każdy członek Komisji dla każdego projektu sporządza odrębną kartę oceny), ale dla przejrzystości procesu oceny warto tę technikę zastosować. Warto dodać, że ostateczną decyzję o przyznaniu grantu podejmuje nie komisja, lecz prezydent. Należy jednak dążyć do tego, aby na zasadzie „dżentelmeńskiego porozumienia" opinia komisji była decydująca (na szczęście dość rzadko jest inaczej). Z doświadczenia wynika, że urzędnicy dla świętego spokoju wolą dać pieniądze nawet na słaby projekt. Argumentem jest to, że organizacja pójdzie na skargę do wójta/burmistrza, no i tak otrzyma pieniądze. W takiej sytuacji rzeczywiście praca komisji jest dyskusyjna. Inną sprawą jest niska umiejętność oceny projektów (warto przeszkolić członków komisji). Warto też powiedzieć, że najsurowszym recenzentem zgłaszanych ofert są przedstawiciele organizacji, ponieważ doskonale znają realia.

Tu i tam pojawia się postulat, aby oceny dokonywali zewnętrzni eksperci pobierając za to wynagrodzenie.

Konflikt interesów

Aby wyeliminować tzw. konflikt interesów, a więc wpływ na ocenę ofert osób, które są z różnych powodów zainteresowane, aby wybrana została konkretna oferta, ustalono, kto nie może zasiadać w Komisji Oceniającej. Są to osoby, które są członkami, wolontariuszami, członkami władz podmiotów ubiegających się o dotację, a także pozostają w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia z członkami władz podmiotów ubiegających się o dotację (zapis z Ustawy o działalności pożytku publicznego). Sprawa dotyczy wszystkich potencjalnych członków Komisji, a więc zarówno reprezentujących

organizacje pozarządowe, jak i samorząd. Członkowie Komisji podpisują odpowiednie oświadczenie w tej sprawie, będące załącznikiem do zasad współpracy. Jeżeli w trakcie rozpatrywania ofert, okaże się że powyższe powiązania jednak istnieją (nie sposób wykluczyć takiej możliwości wśród kilkudziesięciu składanych ofert), muszą zrezygnować z pracy w Komisji.

Standaryzacja usług

Zasady współpracy wprowadzają bardzo ważną zasadę: zadanie, które samorząd zamierza przekazać organizacji w formie powierzenia (a więc również w całości finansować), musi być solidnie opisane - wystandaryzowane. Standaryzacja zadania polega na określeniu: przedmiotu powierzenia, odbiorców, miejsca realizacji zadania, czasu realizacji zadania, specyfikacji czynności, jakości zadania, sposobu i kryteriów oceny realizacji zadania. Standard ten powinien być opracowany przez grupę ekspertów z danej dziedziny powołanych spośród jednostek samorządu i organizacji pozarządowych. Jest to kilkumiesięczny proces. O podjęciu prac nad standardem decyduje samorząd, ale może wystąpić o to zainteresowana organizacja. Samorządy nie doceniają jeszcze ważnej roli standaryzacji usług jako strażnika ich jakości i jednocześnie strażnika publicznych pieniędzy. Aktualizowana Ustawa o pożytku publicznym stwierdza, iż wybór zlecenia realizacji zadań publicznych (…) następuje w sposób dający gwarancję realizacji zadań zgodnie ze standardami właściwymi dla danego zadania. Należy wyrazić nadzieję, iż samorządy zastosują się do tego nakazu.

Pozyskiwanie pieniędzy pozabudżetowych

Każdy rozsądny samorząd powinien kierować uwagę organizacji w stronę wielu źródeł pozalokalnych. W Elblągu proces ten opisany jest jako następujące formy pomocy:

- rekomendacje przez samorząd projektów

składanych przez organizacje do instytucji grantodawczych,

- możliwość udziału samorządu w partnerstwie formalnym w ramach projektu opracowanego przez organizację (wtedy samorząd powinien zadeklarować określony wkład finansowy),
- partnerstwo nieformalne (czyli bez obciążeń finansowych),
- samorząd może zaprosić organizację do współrealizacji swojego projektu,
- samorząd może dofinansować wkład własny organizacji z tzw. Funduszu Grantowego; warunkiem jest uzyskanie wcześniejszej akceptacji projektu przez samorząd; zatem gdy organizacja złoży wniosek (np. do jednego z Euroregionów) i otrzyma dofinansowanie, może uzyskać z samorządu środki na wkład własny; ta ścieżka jest dość żmudna, bo trzeba ogłosić na to odrębny konkurs, ale warta zachodu: do miasta może wpłynąć poprzez zaradne organizacje sporo pieniędzy na lokalne potrzeby.

Pozostałe formy współpracy

Poza współpracą finansową zasady współpracy opisują szereg innych form, bo przecież nie wszystko opiera się na pieniądzach. Są to m. in.: coroczna konferencja plenarna elbląskich organizacji pozarządowych, pomoc w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych, udostępnianie lokali i budynków, finansowanie pracy Centrum Organizacji Pozarządowych jako formy bezpośredniej pomocy zwłaszcza nowym organizacjom, współpraca w zakresie tworzenia aktów prawa lokalnego, wymiana informacji, współpraca w zakresie promocji miasta, współpraca z przedsiębiorcami prywatnymi, współpraca w rozwoju ekonomii społecznej.

Warto zwrócić uwagę na miejsca, gdzie organizacje mogą otrzymać wszechstronną pomoc. Zwykło się je nazywać Centrami Organizacji Po-

zarządowych. Centra mogą być prowadzone i finansowane przez samorząd (np. Gdynia) lub na zlecenie samorządu przez organizację (np. Elbląg, Olsztyn). Takie inkubatory zorganizowanej aktywności obywatelskiej – prowadzone przez wyspecjalizowane organizacje - powinny znaleźć trwałe miejsce w systemie współpracy samorządu z organizacjami.

Monitoring i ewaluacja

Każdy program powinien podlegać ocenie wewnętrznej realizatorów i ocenie zewnętrznej – niezależnych ewaluatorów. Zasady współpracy zakładają monitoring wewnętrzny, którego dokonuje Zespół Koordynacyjny, oraz ewaluację wewnętrzną, a także okresową ewaluację zewnętrzną, co jest raczej nowością w programach samorządowych. Taka usługa kosztuje, zakłada się że nie będzie zbyt częsta, a pokrywana będzie z budżetu miasta. Ewaluacja daje odpowiedź co jest realizowane dobrze, a co wymaga doprecyzowania lub zmiany. Ważne jest określenie ścieżki wdrażania wypracowanych rekomendacji.

Załączniki do zasad współpracy

Załączników do zasad współpracy jest kilkanaście. Są to m.in. regulaminy, kilka wzorów ofert, umów i rozliczeń (w zależności od trybu dotowania), karta oceny itd. Zgromadzono tu komplet materiałów, które mogą być potrzebne organizacjom. Zasady współpracy wraz z załącznikami dostępne są na oficjalnej stronie miasta i Biuletynie Informacji Publicznej. Strona miejska stanowi podstawowy przekaźnik informacji dla sektora pozarządowego.

Roczny program współpracy

Sporządzenie zasad współpracy powoduje między innymi, iż roczne programy współpracy mogą być bardzo lakoniczne. Program ten określa bowiem konkretne zadania i ilość środków finansowych, jakie samorząd w danym roku będzie przekazywał organizacjom.

Zasady współpracy określają zakres rocznego programu:

PROGRAM ZAWIERA:

a. postanowienia ogólne,
b. zadania priorytetowe,
c. sposób oceny programu,
d. inne informacje.

W Elblągu roczny program współpracy tworzony jest przez Zespół Koordynacyjny we współpracy z naczelnikami wydziałów i Radą Elbląskich Organizacji Pozarządowych. Organizacje do końca czerwca każdego roku na specjalnym formularzu (będącym załącznikiem do zasad współpracy) mogą składać propozycje zadań do umieszczenia w programie na rok następny. To pomaga dostosować program do bieżących potrzeb, choć jest dość rzadko przez organizacje wykorzystywane.

Program zatwierdzany jest przez Radę Miejską w III kwartale każdego roku, tak, aby dotacje mogły być rozdysponowane od początku roku następnego. Pierwszy, podstawowy konkurs ofert ogłaszany jest każdego roku w drugiej połowie listopada, po przyjęciu projektu budżetu na kolejny rok.

Zalety systemu współpracy

System współpracy będący prawem lokalnym (poprzez zarządzenie prezydenta lub uchwałę Rady Miejskiej) porządkuje, wzmacnia i podnosi skuteczność rozwiązań społecznych w samorządzie.

Następuje lepsza realizacja strategii rozwoju samorządu, a co za tym idzie – poprawia się jakość życia mieszkańców. Następuje uporządkowanie procedur dotyczących organizacji pozarządowych wewnątrz urzędu (jednolite dokumenty, formularze, procedury itp.). W jednym dokumencie zgromadzona zostaje pełna wiedza na temat wszystkich aspektów współpracy samorządu z organizacjami. Pojawia się efekt synergii – zwielokrotnienie efektów poprzez łączenie różnorakich

możliwości i zasobów samorządu i organizacji pozarządowych (środki finansowe, praca ekspertów, nowe metody pracy, nowe kontakty itp.). Zwiększa się ilość środków finansowych spoza budżetu samorządu pozyskanych przez organizacje pozarządowe. Opisanie wszystkich trybów zlecania przez samorząd zadań organizacjom pozarządowym powoduje przejrzystość procedur udzielania dotacji przez samorząd. Wspólny zespół, oprócz swoich zwykłych funkcji, staje się jednocześnie wewnętrznym gremium odwoławczym, które reaguje na sytuacje konfliktowe pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi. Niebagatelny jest fakt utworzenia monitoringu społecznego nad wydatkowaniem pieniędzy publicznych z budżetu samorządu (m. in. przez Komisje Opiniujące). Następuje lepsza kontrola nad wydatkowaniem dotacji przez organizacje, wzrasta efektywność realizacji zlecanych im zadań. Poprzez opracowanie standardów zlecania zadań organizacjom, pojawia się lepsza i efektywniejsza realizacja usług społecznych. Rozwija się partycypacja społeczna - włączanie organizacji do współzarządzania samorządem, a także integracja i rozwój sektora pozarządowego.

Trudności przy tworzeniu systemu

Jako że tworzenie systemu narusza wiele zastałych układów w samorządzie, ale też w sektorze pozarządowym, pojawiają się trudności przy jego opracowaniu i wdrażaniu. Największe tkwią w przełamaniu przyzwyczajeń i stereotypów po stronie urzędników i organizacji. Dla organizacji urzędnicy są „urzędasami", tkwiącymi w okowach przepisów, niezbyt kwapiącymi się do nowych form pracy, a z drugiej strony – organizacje to „oszołomy", nie znające się na prawie, mające szalone koncepcje i naruszające tryb funkcjonowania urzędu. Trudności powoduje również nieustabilizowane prawo dotyczące niektórych aspektów współpracy. Czasami brak reprezentacji po stronie sektora pozarządowego.

Co pomaga w opracowaniu i wdrożeniu systemu współpracy

Podstawą jest wzajemne zaufanie, poszanowanie i znajomość specyfiki partnera przez obydwie strony. Zasada partnerstwa, a nie klientelizmu: unikanie dominacji administracji nad organizacjami. Ważna jest gotowość stron do kompromisów i porozumień oraz obopólna zgoda na przejrzystość planowanych działań i procedur (w tym kontrolnych). (Nierzadko samorząd wzbrania się przed przejrzystością, choć polskie prawo mówi o jawności gospodarki finansowej samorządów; z drugiej strony organizacje również nie lubią ujawniać swoich budżetów i sprawozdań, a powinny).

Ważne jest aby w samorządzie zawsze była osoba kontaktowa do współpracy z organizacjami oraz struktura zapewniająca obsługę merytoryczną i logistyczną współpracy (np. biuro pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych). Często niestety bywa tak, że owszem wskazany jest urzędnik do współpracy z organizacjami, lecz jest to osoba, której zostało to narzucone jako kolejne zadanie i traktuje tę funkcję jako dopust. Sprawny urzędnik „od współpracy" umożliwia przenoszenie ustaleń w tym zakresie na niższe poziomy funkcjonowania urzędu (wydziały). Na pewno istnienie sprawnej i otwartej reprezentacji sektora pozarządowego to szansa na dobrą, choć wymagającą współpracę.

Zmiana Ustawy o pożytku

Ustawa o działalności pożytku publicznego jest nowelizowana. Wprowadza obligatoryjność tworzenia programów współpracy (ewentualnie zrobi to wojewoda na koszt samorządu), konieczność corocznego sprawozdawania się z efektów współpracy do 31. maja, zezwoli samorządom na wdrażanie wieloletnich (do 5 lat) programów współpracy. Określa też minimalną zawartość współpracy i wprowadza możliwość powoływania wojewódzkich, powiatowych i gminnych rad pożytku publicznego. Oznacza to, że ustawodawca zwrócił szczególną uwagę na programowanie współpracy i jej

jakość. Zmiany zaczną obowiązywać po przyjęciu przez parlament w (najprawdopodobniej) 2009 roku.

Na zakończenie

Brak systemu współpracy można porównać z „mętną wodą", gdzie nie wiadomo w jaki sposób podejmowane są decyzje na temat finansowania działań organizacji - kto daje pieniądze, na co, na jakich zasadach… Ważne są dojścia i znajomości, a nie profesjonalizm organizacji i poziom zysku społecznego, jaki te organizacje wnoszą. Na szczęście w wielu gminach zasady współpracy są coraz bardziej transparentne i partnerskie, co dobrze rokuje na przyszłość.

FORA PEŁNOMOCNIKÓW

DLa kogo?

W każdym urzędzie marszałkowskim, starostwie i urzędzie gminy pracuje urzędnik odpowiedzialny za współpracę z organizacjami pozarządowymi. (W starostwie czy powiatach grodzkich mający do tego nad nimi nadzór). Mało tego, urzędnicy w mniejszym lub większym stopniu mający kontakt z organizacjami pracują również w poszczególnych wydziałach urzędów miejskich, departamentach urzędów marszałkowskich, są w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie, a nawet w gminnych ośrodkach pomocy czy ośrodkach kultury. Gdyby tak przeliczyć, doszlibyśmy pewnie do ok. 300 osób.

To właśnie z myślą o tych urzędnikach powoływane są Fora Pełnomocników.

DLaczego?

Okazuje się, że osoby takie nie znają się ze sobą, nie mają organizowanych dla siebie spotkań, nie wymieniają informacji i doświadczeń, a bardzo by im się to przydało w codziennej pracy. Jako że są to osoby kluczowe (poza ich szefami) w zakresie jakości współpracy samorządów z organizacjami, stało się oczywiste, że taką płaszczyznę - miejsca spotkań, wymiany informacji, doświadczeń i edukacji – należy stworzyć. I samorządom i organizacjom powinno zależeć, by byli oni jak najlepiej przygotowani do trudnej pracy - pomiędzy organizacjami pozarządowymi a swoimi urzędami i instytucjami. Aby łączyli siły i możliwości obu stron dla dobra rozwoju społeczności lokalnych.

Skąd nazwa?

W większych urzędach (miasta, województwa) osoby mające za zadanie współpracę z organizacjami nazywane są pełnomocnikami, np. pełnomocnik prezydenta ds. organizacji pozarządowych. To wzmacnia ich pozycję i jednocześnie wzmacnia

Wiedza Informacja Wsp

nerstwa lokalne. Ich sensem istnienia i funkcjonowania jest włączanie różnych aktorów życia społecznego w prace nad wspólnie zdefiniowanymi i określonymi jako istotne problemami. Bez takich długofalowych z założenia platform współpracy lokalne instytucje i organizacje najczęściej nie potrafią spotykać się, poznawać, podejmować wspólnych wyzwań w sposób zaplanowany i permanentny. Nie oznacza to, że współdziałanie w lokalnych społecznościach w Polsce nie istnieje. Ma ono jednak charakter raczej okazjonalny, przypadkowy, od projektu do projektu, ograniczony do zaufanych i sprawdzonych partnerów z zamkniętego kręgu znajomych instytucji. Rzadko sięga się po nowe podmioty, po nieujawnione dotąd zasoby i kompetencje, rzadko też współpraca taka oparta jest o wspólnie uznawane i przedyskutowane normy i wartości.

Każda z poszczególnych struktur wymaga innego podejścia od uczestników, jeśli chodzi o ich poziom zaangażowania w jej rozwój i funkcjonowanie:

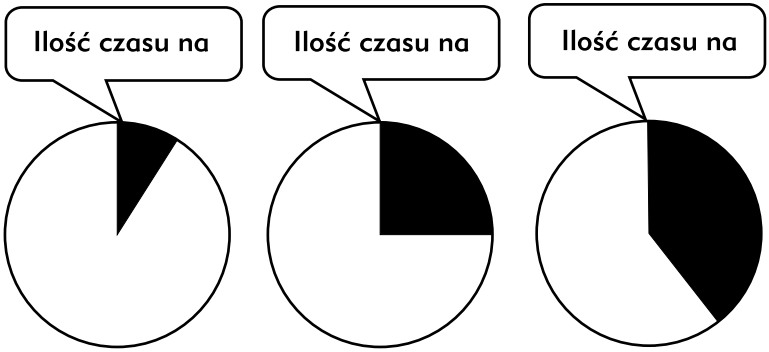

Partnerstwa mogą przybierać mniej lub bardziej skomplikowane struktury organizacyjne, w zależności od potrzeb i możliwości ich uczestników. Trzy

podstawowe formy Partnerstw to sieć informacji, sieć koordynacji i sieć współpracy: Co pomaga w opracowaniu i wdrożeniu systemu współpracy:

SIEĆ INFORMACJI	SIEĆ KOORDYNACJI	SIEĆ ŚCISŁEJ WSPÓŁPRACY
Brak Centrum Koordynującego	Wykształcenie częściowe funkcji Centrum Koordynującego	Stale działające Centrum Koordynacyjne
Nieustalone zasady członkostwa	Ustalone pewne zasady członkostwa	Ścisłe zasady członkostwa
Komunikacja z innymi w miarę potrzeb	Regularna komunikacja między członkami	Stała i częsta komunikacja między członkami
Brak standardów działania	Ustalone minimalne zasady i standardy działania	Ścisłe standardy działania
Brak wspólnych projektów	Realizacja pojedynczych wspólnych projektów	Regularnie realizowane wspólne projekty

Elementem wspólnym lub charakterystycznym dla partnerstw są takie ich cechy, jak dobrowolność udziału, wspólny cel, udział wielu partnerów z różnych sektorów, łączenie ich zasobów, wspólne dzielenie sukcesów i porażek. Należy też podkreślić element równouprawnienia w partnerstwie, a zatem takiego samego wpływu różnych partnerów na prace ich grupy, niezależnie od ich statusu i pozycji w społeczności.

Powyższe kryteria i cechy charakteryzują szereg organizacyjnych form współpracy, do których – zgodnie z jedną z typologii – zaliczyć można:

PARTNERSTWA BRANŻOWE - są to na przykład związki i izby zawodowe, federacje organizacji pozarządowych, stowarzyszenia profesjonalistów i inne organizacje zrzeszające podobne sobie osoby bądź podmioty;

PARTNERSTWA DWUSEKTOROWE - tutaj należy wymienić przede wszystkim porozumienia

zawierane pomiędzy samorządem terytorialnym a lokalnymi organizacjami pozarządowymi (w postaci programu lub karty współpracy lub innych form powoływanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie: grupy robocze, fora dialogu społecznego, zespoły konsultacyjne i standaryzacyjne);

PARTNERSTWA MIĘDZYSEKTOROWE - dobrowolnie zawiązywane instytucje społeczne grupujące partnerów z sektora publicznego, pozarządowego i biznesowego: Lokalne Grupy Działania, Grupy Partnerskie i wreszcie Partnerstwa Lokalne.

Warunki udanego partnerstwa

W oparciu o analizę polskich dobrych praktyk w zakresie tworzenia partnerstw lokalnych, można pokusić się o zestawienie czynników wpływających na utworzenie udanego partnerstwa. Można je pogrupować w kilka obszarów, związanych z otoczeniem, partnerstwem jako instytucją i udziałem osób – reprezentantów partnerskich instytucji.

Panuje powszechna zgoda, co jest potrzebne do tego, aby partnerstwo działało z powodzeniem. Wspólnymi składowymi wydają się być:

- wspólna wizja wynikająca z autentycznych konsultacji,
- misja odzwierciedlająca kluczowe kwestie wymagające rozwiązania,
- jasno określone cele i zaangażowanie na rzecz wspólnej strategii,
- plan działania z mierzalnymi wynikami,
- zainwestowanie w budowanie zespołu na wczesnych etapach,
- procedury zorientowane na rezultaty,
- skoncentrowanie się na ludziach w partnerstwie i podtrzymywanie tych relacji,
- przeznaczenie środków potrzebnych do realizacji tego zadania,

- jasne struktury decyzyjne,
- właściwy dobór umiejętności i wiedzy fachowej,
- możliwość wnoszenia indywidualnego wkładu na wszystkich szczeblach,
- dobra komunikacja i sieci koordynacji,
- korzyści dla wszystkich partnerów,
- konsekwentny i stanowczy przywódca,
- uzgodniona strategia wycofania się – trzeba wiedzieć, kiedy zadanie zostało zakończone lub - w którym momencie nie będzie można już uzyskać więcej korzyści.

Cztery kluczowe elementy służą utrzymaniu partnerstwa po rozpoczęciu przezeń działania:

1. LOGISTYKA – dobra organizacja bieżącej działalności i odpowiednio dostosowane do indywidualnych potrzeb wsparcie administracyjne oraz organizacja pracy biurowej,

2. UMIEJĘTNOŚCI – poszczególne osoby będą musiały rozwinąć nowe umiejętności i wiedzę fachową w celu pełnego włączenia się do nowego sposobu działania,

3. BUDOWANIE ZESPOŁU – poczucie wspólnoty i koleżeństwa ma zasadnicze znaczenie, podobnie jak poczucie wzajemnych zależności,

4. ELASTYCZNOŚĆ, SZCZEROŚĆ I OTWARTOŚĆ.

Utrzymanie partnerstwa na przyszłość, jego ciągłość i utrzymująca się zdolność do działania wymaga:

- produktywności,
- sprawności,
- bezpieczeństwa,
- zasadności istnienia,
- zdolności adaptacyjnych.

Zastanawiając się, co przeszkadza partnerstwu w skutecznej współpracy należy wyjść od sytuacji, w której wiele instytucji i organizacji stara się działać razem we wspólnym celu. W przypadku part-

nerów indywidualnych barierami utrudniającymi włączenie się w prace partnerstwa są:

- brak szkolenia,
- nieuwzględnienie potrzebnego zaangażowania (czas, środki),
- osobiste zajęcia,
- poczucie „bycia w pułapce" – brak wyboru,
- zmiana polityki organizacyjnej,
- własne ego,
- pragnienie kontrolowania innych,
- ostrożność instytucjonalna.

W przypadku partnerów instytucjonalnych do powyższych problemów dołączają się nowe trudności i bariery:

- różne wartości i kultury organizacyjne,
- utrwalone praktyki działania, tradycja biurokratyczna, żargon,
- lojalność zawodowa,
- nieporozumienia,
- nieufność,
- polityka lokalna,
- ukryte cele,
- interesy skupione na określonych sprawach,
- konkurencja i rywalizacja,
- niechęć do kompromisu,
- niesprawiedliwe przypisywanie sukcesu,
- defensywność, tajemniczość, ukryte cele.

Skuteczne partnerstwo

Skuteczne partnerstwo postrzegane jako grupa zadaniowa jest czymś więcej niż wysiłkiem luźno powiązanych jednostek zebranych razem. Istnieją dwa główne kryteria dla skutecznego funkcjonowania grupy, pokazujące czy:

a) zadanie ma precyzyjnie zdefiniowane cele do osiągnięcia,

b) wszyscy członkowie grupy są zmotywowani to osiągnięcia tych celów.

Wykonując zadanie członkowie grupy wypracowują taki rodzaj wzajemnych relacji, aby ich

praca razem była bardziej efektywna. W związku z tym można wyodrębnić dwa rodzaje funkcji: funkcje zadaniowe i funkcje procesu. Widzenie tych dwóch funkcji jest kluczowe dla powodzenia działań animatora. Szczególnie istotna jest umiejętność widzenia procesu grupy dlatego, że zdecydowana większość ludzi zawsze będzie skupiać się na wykonaniu zadania i osiągnięciu celu. Nie będą oni doceniać i świadomie widzieć, co rzeczywiście dzieje się pomiędzy członkami grupy, jakie zachodzą relacje i jaka panuje atmosfera. Wiele istniejących grup skupia się tak na działaniu, że całkowicie zapomina o procesie, w jakim to działanie przebiega. Wiele nieefektywne działających grup właśnie dlatego źle funkcjonuje, że zapomina zadbać o prawidłowe stosunki międzyludzkie, atmosferę i dobre relacje wewnętrzne.

Po pierwsze należy zauważyć, że grupa rozwija się i działa zgodnie z pewnymi fazami. Zadaniem animatora partnerstwa jest dostrzeganie tych faz, informowanie o nich uczestników oraz uprzedzanie i reagowanie na występujące negatywne czynniki charakterystyczne dla poszczególnych faz rozwoju grupy (patrz tabela na stronie obok).

Najczęściej członkowie grupy w środowisku lokalnym, będą głównie widzieć to, chcą wspólnie osiągnąć czyli będą zorientowani na rezultaty swojej pracy. Trudno się temu oczywiście dziwić, bo po to przecież się zebrali. Ale animator musi widzieć również i pomóc w stworzeniu dobrej atmosfery wspólnego działania. Musi stworzyć podwalinę dla wzajemnego poszanowania i twórczej pozytywnej energii. Poniżej dwa możliwe scenariusze działania partnerstwa:

W jednym grupa się spotyka i chce rozwiązać dany problem, ale zaczyna działanie bez dobrego przygotowania i rozeznania danej kwestii, bez pogłębionej dyskusji włączającej różne punkty widzenia - uważając wymianę poglądów za stratę czasu.

Fazy procesu	Zadania techniczne	Zadania interakcyjne
Socjalizacja grupy	Identyfikacja i zdefiniowanie problemu	Identyfikacja potencjalnych członków; motywowanie i rekrutowanie członków; ustanawianie wspólnych fundamentów
Faza wstępna kształtowania grup; rozwój efektywnych relacji	Powiązanie identyfikacji problemu ze sformułowaniem celu	Kultywowanie społecznych związków, budowanie grupowej identyfikacji, spójności (cohesion)
Budowanie organizacji grup	Budowanie struktury i celów programowych	Pogłębianie rozumienia misji i celów; budowanie koalicji; rozwój i wyłonienie lidera/ów
Relacje instytucjonalne; mediowanie w relacjach pomiędzy osobami indywidualnymi a instytucjami	Wdrażanie strategii (administrowanie i planowanie)	Uczestnictwo w rozwoju organizacyjnym i zmianie poprzez użycie różnych taktyk: edukacji, perswazji, negocjacji i wpływu
Ocena efektywności działań	Badanie wskaźników wprowadzanej zmiany	Tworzenie atmosfery otwartej na informacje zwrotne i oceny

Taka grupa dąży do szybkiego działania za wszelką cenę nie zważając na proces budowania zaufania pośród swoich członków, lekceważąc dobrą atmosferę i dobre relacje. Najczęściej osiąga ona błyskawiczny rezultat, ale proces który się w międzyczasie wydarzył rokuje małe szanse na wspólne następne akcje.

W drugim scenariuszu czas na dyskusję, wymianę poglądów czyli stworzenie wspólnej wizji jest dłuższy. Ludzie mają czas na nabranie do siebie zaufania i odnalezienie swojego miejsca w grupie. Daje to szansę na stworzenie solidnego panu działania, który długofalowo będzie przynosił efekty oraz będzie brał pod uwagę zarówno skutki, jak i przyczyny problemu. Takie działanie ma szanse na tworzenie efektywnych grup, które będą długofalowo działać, nie skupiając się wyłącznie na jednorazowych akcjach.

PARTNERSTWA LOKALNE – MODEL MAZOWIECKI

Wybrane definicje partnerstwa międzysektorowego[1]

Praktyka wskazuje, że partnerstwa w postaci sieci lub koalicji są dość rozpoznawalne i spora część lokalnych instytucji i organizacji uczestniczyła lub uczestniczy w jednej z tych form współpracy w środowisku. Zupełnie natomiast nieznane jest pojęcie Partnerstwa Lokalnego, dlatego temu zjawisku poświęcimy teraz nieco miejsca.

Organizacja Narodów Zjednoczonych (z raportu na Zgromadzenie Ogólne w 2003 r.):

Partnerstwo jest powszechnie rozumiane jako dobrowolna i kooperacyjna relacja pomiędzy różnymi stronami, w której wszyscy uczestnicy („partnerzy") zgadzają się pracować razem, aby osiągnąć wspólny cel lub podjąć specyficzne zadanie i dzielić ryzyko, odpowiedzialność, zasoby, kompetencje i korzyści.

Forum Liderów Biznesu Księcia Walii (Prince of Wales Business Leadrers Forum):

Porozumienie międzysektorowe, w którym jednostki, grupy czy organizacje zgadzają się wspólnie pracować, dzieląc zarówno ryzyko jak i korzyści w celu wypełnienia zobowiązania lub podjęcia określonych zadań.

Przewodnia ręka. 2000. (The guiding hand: brokering partnerships for sustainable development):

Partnerstwo jest związkiem pomiędzy organizacjami z dwóch lub więcej sektorów, które zobowiązują się do wspólnej pracy w celu podejmowania projektów na rzecz Zrównoważonego Rozwoju.

1 Większość definicji można znaleźć na stronie www.partnershipbrockers.net

Takie partnerstwo zakłada dzielenie ryzyka i korzyści, regularne monitorowanie wzajemnych relacji i korygowanie partnerskiego układu w razie potrzeby.

Projekt na rzecz Zintegrowanego Rozwoju Obszarów Wiejskich w Europie („Partnership for Integrated Rural Development in Europe", PRIDE):

Dobrowolna koalicja organizacji z przynajmniej dwóch sektorów (organizacje rządowe lub sektora publicznego, prywatne przedsiębiorstwa, stowarzyszenia obywatelskie), z jasną strukturą organizacyjną, z bieżącymi i długoterminowymi działaniami, które obejmują więcej niż jeden projekt i które pokazują zintegrowane podejście do rozwoju obszarów wiejskich nie zamieszkałych przez więcej niż 100 tysięcy mieszkańców.

Fundacja Partnerstwo dla Środowiska (definicja wypracowana w gronie partnerów z całej Polski podczas warsztatów w Żegocinie w 2002 r.):

Grupa Partnerska (partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju) jest dobrowolnym, otwartym, formalnym lub nieformalnym porozumieniem co najmniej 3 partnerów - instytucji i osób, reprezentujących co najmniej 2 sektory (z trzech: publiczny, prywatny, pozarządowy), którzy zachowując autonomię, wspólnie realizują praktyczne długofalowe działania na rzecz określonego regionu, doskonaląc je i monitorując oraz dzieląc pomiędzy siebie koszty, odpowiedzialność, ryzyko i korzyści.

Centrum Kopenhaskie (The Copenhagen Centre):

Ludzie i organizacje z połączenia sektora publicznego, prywatnego i społecznego, którzy angażują się w dobrowolny, przynoszący wzajemne korzyści, nowatorski związek dla podjęcia wspólnych celów społecznych poprzez połączenie swoich zasobów i wiedzy.

Brytyjski Departament Rozwoju Międzynarodowego (UK Department of International Development):

Partnerstwo wymaga zgody na wspólną pracę w celu wypełnienia zobowiązań lub podjęcia specyficznych zadań poprzez zaangażowanie zasobów (środków) i dzielenie zarówno ryzyka jak i korzyści.

Amerykańska Agencja Rozwoju Międzynarodowego (US Agency for International Development - USAID):

Partnerstwo międzysektorowe stanowi proces tworzenia wspólnych inicjatyw między organizacjami z dwóch lub trzech sektorów. Strategia ta przynosi długotrwałe rozwiązania dla wyzwań rozwojowych poprzez łączenie zainteresowań i zasobów różnych podmiotów.

Centrum Biznesu i Społeczeństwa w Ashridge (The Ashridge Centre for Business and Society):

Trzy lub więcej organizacji – reprezentujących sektor publiczny, prywatny i społeczny – działające razem poprzez wnoszenie swojego odmiennego wkładu na rzecz realizacji wspólnej wizji z jasno określonymi celami i wytycznymi. Celem partnerstwa powinno być osiągnięcie czegoś więcej niż tylko sumy poszczególnych części.

Rodal & Mulder, 1993:

Układ pomiędzy dwoma lub więcej stronami, które postanowiły pracować wspólnie dla osiągnięcia wspólnych i/lub kompatybilnych celów i w którym: dzielona jest władza i odpowiedzialność; wspólne inwestowanie zasobów, dzielone obciążenia i podejmowane ryzyko; i w idealnym przypadku, wspólne korzyści.

PARTNERSTWA LOKALNE – w modelu promowanym przez Stowarzyszenie BORIS - działają w oparciu o wspólnie przyjęty regulamin, opisujący cele partnerstwa i sposoby ich realizacji, kwestie członkowstwa, strukturę. Grupy są otwarte

na uczestnictwo wszystkich zainteresowanych środowisk, a jedynym warunkiem przystąpienia do partnerstwa jest zadeklarowanie chęci współpracy w osiąganiu celów partnerstwa. Każdy zainteresowany podmiot składa taką pisemną deklarację uczestnictwa Zespołowi Koordynacyjnemu (zarządowi) danego partnerstwa. Powinien też określić rodzaj i poziom zaangażowania w struktury partnerstwa, których zresztą nie ma zbyt wiele, aby nie komplikować rzeczy z natury prostych.

Tworzenia i przystępowanie do partnerstw

Aby przystąpić (utworzyć) do partnerstwa, każda zainteresowana instytucja powinna wypełnić następującą deklaracje:

DEKLARACJA PRZYSTĄPIENIA DO PARTNERSTWA DLA MOKOTOWA[2]:

Dążąc do rozwoju Mokotowa zgłaszam:

……..……

(nazwa instytucji partnerskiej)

do udziału w Partnerstwie.

W pracach partnerstwa będzie uczestniczyć

……

(imię, nazwisko i kontakt)

Zobowiązuję się do przestrzegania regulaminu i aktywnego udziału w pracach „Partnerstwa dla Mokotowa"

……

(Data i podpis)

2 Porozumienie stworzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla Partnera oraz dla Porozumienia.

Regulamin partnestwa Lokalnego

To, co formalnie konstytuuje partnerstwo to regulamin, oparty na typowym statucie stowarzyszenia:

REGULAMIN PARTNERSTWA „TERAZ SOCHACZEW"

1. Zasady ogólne

1.1. Partnerstwo „Teraz Sochaczew" (zwane dalej Partnerstwem) jest dobrowolnym porozumieniem partnerów lokalnych - władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców - powołanym w celu zintegrowania wiedzy, pracy i kapitału partnerów dla realizacji praktycznych działań na rzecz rozwoju społeczności Miasta i Gminy Sochaczew.

1.2. Dla osiągnięcia wyżej wymienionego celu członkowie Partnerstwa podejmują następujące działania:

a) Uczestniczą w zebraniach Partnerstwa i pracach grup tematycznych;

b) Wspólnie opracowują, opiniują, promują i wdrażają projekty o charakterze społecznym, inwestycyjnym, promocyjnym, naukowym;

c) Budują wspólnie zasady porozumienia między sektorem organizacji pozarządowych, samorządu lokalnego oraz sektorem biznesu;

d) Pozyskują środki finansowe na realizację projektów Partnerstwa;

e) Prowadzą działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej;

f) Współtworzą wizerunek Partnerstwa.

1.3. Partnerstwo jest ciałem społecznym o charakterze non-profit.

1.4. Partnerstwo nie może być wykorzystywane do działań o charakterze politycznym, religijnym, bądź dyskryminującym.

2. Uczestnictwo w Partnerstwie

2.1. W pracach Partnerstwa mogą uczestniczyć podmioty, które:

a) Zadeklarowały chęć aktywnego uczestniczenia w pracach Partnerstwa i realizacji wspólnych celów,

b) Akceptują zapisy niniejszego regulaminu,

c) Podpisały Deklarację przystąpienia do Partnerstwa.

2.2. Uczestnicy Partnerstwa przystępują do niego zachowując swoją dotychczasową autonomię.

2.3. Uczestnicy Partnerstwa działają zgodnie z zasadą partnerstwa i równości w dzieleniu zasobów, odpowiedzialności, ryzyka i korzyści.

2.4. Uczestnictwo w Partnerstwie można zakończyć lub zawiesić w każdej chwili.

2.5. Uczestnictwo w Partnerstwie może zostać zawieszone przez Walne Zgromadzenie w wypadku nie stosowania się do niniejszego regulaminu oraz innego utrudniania prac Partnerstwa.

3. Struktura Partnerstwa

3.1. Strukturę Partnerstwa tworzą:

a) Rada Partnerstwa,

b) Zespół Koordynujący,

c) Grupy Tematyczne.

3.2. Rada Partnerstwa tworzona jest przez przedstawicieli podmiotów – członków Partnerstwa, oddelegowanych pisemnie w deklaracji przystąpienia do Partnerstwa.

3.3. Do kompetencji Rady należy:

a) powoływanie i odwoływanie Zespołu Koordynującego,

b) przyjmowanie i zawieszanie uczestników,

c) akceptowanie planów i projektów realizowanych przez Partnerstwo,

d) uchwalanie regulaminu Partnerstwa i jego zmian.

3.4. Zespół Koordynacyjny powoływany spośród Uczestników koordynuje bieżącą pracę Partnerstwa w zakresie:

a) zwoływania spotkań Rady i Grup Tematycznych,

b) przyjmowania tematów do opiniowania przez Radę,

c) reprezentowania Partnerstwa,

d) monitorowania, wdrażania i funkcjonowania projektów Partnerstwa.

3.5. Pracę Zespołu Koordynacyjnego wspomaga Sekretariat, a siedziba instytucji prowadzącej Sekretariat jest jednocześnie umowną siedzibą Partnerstwa.

4. Grupy tematyczne

4.1. Podstawową rolą grup tematycznych jest analiza sytuacji w określonych obszarach życia społeczności lokalnej, definiowanie istotnych problemów dla jej funkcjonowania oraz inicjowanie projektów.

4.2. Za projekty uważa się działania angażujące co najmniej trzech Uczestników Partnerstwa, przyczyniające się do osiągania celów Partnerstwa, zgodne z niniejszym regulaminem oraz zatwierdzone przez Zespół Koordynacyjny lub Radę Partnerstwa.

4.3 W pracach zespołów tematycznych i grup projektowych mogą uczestniczyć osoby delegowane przez Uczestników Partnerstwa, a także inne osoby zaproszone przez członków zespołów i grup.

4.4. Pracą zespołów tematycznych i grup projektowych zarządzają ich koordynatorzy, zatwierdzani przez Zespół Koordynacyjny lub Radę Partnerstwa.

4.5. Fundusze Partnerstwa

4.6. Praca Partnerstwa opiera się na dobrowolnym wkładzie pracy i innych zasobów instytucji wchodzących w jego skład. Koszty operacyjne wynikające z bieżącej obsługi sekretariatu pokrywane są

z dobrowolnych składek członkowskich i innych środków, pozyskanych na ten cel.

Struktura organizacyjna partnerstwa Lokalnego

Według promowanego przez BORIS modelu Partnerstwo Lokalne powinno się składać z następujących elementów:

RADA PARTNERSTWA:

Inaczej: Partnerstwo - grupa stałych reprezentantów oddelegowanych pisemnie przez organizacje członkowskie:

- tworzy i czuwa nad realizacją polityki Partnerstwa,
- podejmuje decyzje wyłącznie w drodze konsensusu (jednomyślnie, bez głosowań),
- spotyka się regularnie 4-10 razy w roku (odpowiada za Zespół Koordynacyjny i Sekretariat),
- wybiera spośród siebie członków Zespołu Koordynacyjnego Partnerstwa (zarząd),
- opracowuje i zatwierdza Regulamin Partnerstwa – najważniejszy dokument konstytuujący grupę.

SEKRETARIAT PARTNERSTWA:

- pracownik lub wolontariusz, stażysta, absolwent pracujący u jednego z partnerów,
- pracuje jako wolontariusz lub jest finansowany przez Partnerstwo, jedną instytucję członkowską lub w części przez wszystkich (np. sekretarz otrzymuje umowy zlecenia na konkretne działania organizacyjno-biurowe od kolejnych partnerów co miesiąc),
- podejmuje działania organizacyjne na rzecz partnerstwa (pomoc w przygotowaniu materiałów, spotkań, pisaniu sprawozdań i projektów, promocji).

ZESPÓŁ KOORDYNACYJNY PARTNERSTWA (ZARZĄD):

- wybierany jest przez Radę Partnerów spo-

śród jej członków i składa się z osób reprezentujących administrację publiczną, sektor pozarządowy, inne podmioty,
- podejmuje bieżące decyzje dotyczące partnerstwa,
- spotyka się pomiędzy zebraniami plenarnymi partnerstwa,
- rekomendowane jest utworzenie Zespołu Koordynatorów z osób będących koordynatorami grup tematycznych,
- opracowuje plan operacyjny w oparciu o rekomendacje grup tematycznych i Rady.

GRUPY TEMATYCZNE:

- są podstawowym narzędziem współpracy partnerów,
- powoływane są przez Radę Partnerstwa jako zespoły stałe lub ad hoc,
- łączą przynajmniej 3 członków partnerstwa,
- możliwy jest ekspercki lub organizacyjny udział instytucji spoza partnerstwa,
- opracowują analizy, materiały lub projekty i przedstawiają je partnerstwu do akceptacji.

PRZYKŁADY GRUP TEMATYCZNYCH DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH MAZOWIECKICH PARTNERSTW:

- dzieci, młodzież, rodzina,
- aktywizacja mieszkańców,
- bezrobotni i rolnictwo niskotowarowe,
- turystyka i czas wolny,
- niepełnosprawni i seniorzy,
- inicjatywy wiejskie.

ZESPÓŁ DS. STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2008-2020

Praktycznym rozwiązaniem ułatwiającym delegowanie zadań oraz koordynację działań i przepływ informacji jest wyłonienie w grupach tematycznych koordynatorów, którzy wchodzą następnie do Zespołu Koordynacyjnego. Grupy opracowując plany

lub konkretne projekty otrzymują błyskawiczne sygnały zwrotne ze strony reprezentacji partnerstwa (zarządu) o ich zgodności z misją i celami Partnerstwa oraz o możliwościach ich realizacji.

Ponadto, aby skutecznie ubiegać się o środki zewnętrzne w partnerstwie powinien znaleźć się przynajmniej jeden silniejszy organizacyjnie uczestnik, który bierze na siebie obsługę projektów partnerskich - księgową, bankową, osobową (koordynacja). Może to być urząd gminy czy powiatu, gdyż dysponuje największym do tego potencjałem organizacyjnym, czasami zaś jest to organizacja pozarządowa, mająca doświadczenie w ubieganiu się metodą projektową o środki zewnętrzne. Liczne partnerstwa „grają" na taką organizację swoje projekty wypracowane w grupach tematycznych, organizacja nabywa doświadczenia w zarządzaniu coraz większymi programami, ma też coraz większy budżet roczny. W ubieganiu się o środki Unii Europejskiej – np. z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - organizacja pozarządowa przeważnie nie musi wnosić wkładu własnego w realizowany projekt, co jest również argumentem za jej większym angażowaniem jako lidera – w takiej sytuacji podmioty publiczne muszą deklarować własny wkład finansowy w planowane przedsięwzięcia projektowe.

Podstawowe źródła finansowania projektów partnerstw lokalnych

Partnerstwa mogą korzystać z licznych i różnorodnych źródeł finansowania wypracowanych przez nie projektów, programów, działań:

I. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich

DOKUMENT: Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013

PRIORYTET: VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich

DZIAŁANIE: 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich

CEL: Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

PROJEKTY KONKURSOWE

- projekty przyczyniające się do aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich, poprawy zdolności do zatrudnienia oraz rozwoju usług aktywizacyjnych (z wyłączeniem instrumentów objętych zasadami pomocy publicznej)
- wsparcie lokalnych inicjatyw informacyjnych, szkoleniowych i doradczych, promujących aktywizację zawodową na poziomie lokalnym
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym

DLA KOGO?

Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych.

GRUPY DOCELOWE:

- mieszkańcy gmin wiejskich, wiejsko-miejskich oraz miast do 25 tysięcy mieszkańców - społeczności lokalne aktywnie działające na obszarach wiejskich na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich
- podmioty działające na obszarach wiejskich na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców tych obszarów

MAKSYMALNA WARTOŚĆ PROJEKTU: 50 tysięcy złotych.
FORMA PŁATNOŚCI: zaliczka

Celem **działania 7.2** jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej.

W ramach **działania 7.2** przewiduje się realizację projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym a także wzmacnianie podmiotów wspierających i realizujących usługi wobec podmiotów ekonomii społecznej oraz budowanie otoczenia sprzyjającego ich rozwojowi. W szczególności promowane będą inicjatywy partnerskie, wykorzystujące możliwości współpracy partnerów publicznych z organizacjami pozarządowymi.

Do składania wniosków zaproszone są wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

PODDZIAŁANIE 7.2.1 ADRESOWANE JEST DO:

- osób niezatrudnionych, zagrożonych wykluczeniem społecznym z co najmniej jednego powodu spośród wskazanych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.),
- otoczenia osób wykluczonych społecznie,
- instytucji pomocy i integracji społecznej i ich pracowników lub wolontariuszy,
- partnerów społecznych i gospodarczych.

KRYTERIA DOSTĘPU:

- realizacja projektu na terenie kujawsko-pomorskiego,
- podmiot funkcjonuje od przynajmniej 12 m-cy.

KRYTERIA STRATEGICZNE:

- Biuro w kujawsko-pomorskim, albo gotowość do założenia – 4 pkt,
- Grupę docelową stanowią w 50 % osoby 45+ - 2-7 pkt,
- Grupę docelową w projekcie stanowią w co najmniej 50% osoby po zwolnieniu z zakładu karnego lub innej jednostki penitencjarnej (do 12 miesięcy od jej opuszczenia) – 4 pkt,
- Projekt zapewnia wsparcie dla tworzenia i działalności centrum integracji społecznej, klubu integracji społecznej lub zakładu aktywności zawodowej – 4 pkt,
- Wnioskodawca ma podpisaną umowę i realizuje projekt w ramach jednego z poniższych programów:

a) Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (komplementarność w zakresie wsparcia inwestycji w infrastrukturę społeczną),

b) EFR albo EFRROW (komplementarność w zakresie integracji społecznej, aktywizacji obszarów wiejskich) – 3 pkt.

PODDZIAŁANIE 7.2.2 ADRESOWANE JEST DO:

- podmiotów ekonomii społecznej,
- instytucji rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej (w zakresie promocji i rozwoju partnerstwa),
- osób fizycznych (w zakresie doradztwa i szkoleń na temat zakładania i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej).

KRYTERIA DOSTĘPU:

- realizacja projektu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego,
- podmiot funkcjonuje od przynajmniej 12 m-cy.

KRYTERIA STRATEGICZNE:

- Projekt jest realizowany w partnerstwie z in-

nymi podmiotami, 6 pkt,
- Projekt zapewnia wykorzystanie modeli ośrodków wspierania przedsiębiorczości społecznej, zaprojektowanych na podstawie ośrodków testowanych i zwalidowanych w ramach PIW EQUAL, 5 pkt,
- Beneficjent w okresie realizacji projektu prowadzi biuro projektu (lub posiada siedzibę) na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, 6 pkt,
- Wnioskodawca ma podpisaną umowę i realizuje projekt w ramach jednego z poniższych programów:

a) Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (komplementarność w zakresie wsparcia inwestycji w infrastrukturę społeczną),
b) EFR albo EFRROW (komplementarność w zakresie integracji społecznej, aktywizacji obszarów wiejskich) – 3 pkt.

Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji

Konkursy w ramach tego działania prowadzone są przez regionalnych operatorów, którzy mają możliwość modyfikowania zasad konkursów. Poniższe informacje obejmują tylko generalne zasady. Dlatego też złożenie wniosku wymaga rzetelnego zapoznania się z dokumentacją konkursową opracowywaną na potrzeby każdego konkursu przez podmioty je prowadzące. Lista tych podmiotów oraz ich adresy znajdują się na końcu opracowania.

PRZEDMIOT KONKURSU

W konkursie tym dofinansowanie mogą uzyskać:
- projekty przyczyniające się do integracji społecznej mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwoju usług społecznych na tych ob-

szarach (z wyłączeniem instrumentów objętych zasadami pomocy publicznej);
- wsparcie inicjatyw lokalnych o charakterze informacyjnym, szkoleniowym i promocyjnym (np. w formie szkoleń, spotkań, seminariów) mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich;
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym.

PROJEKTY POWINNY BYĆ SKIEROWANE DO:

- mieszkańców gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców;- społeczności lokalnych aktywnie działających na obszarach wiejskich na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców tych obszarów;
- podmiotów działających na obszarach wiejskich na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców tych obszarów.

Dotacja pokrywa 100% kosztów realizacji projektu, nie może być większa niż 50 000 zł, przy czym każdy z regionów może zażądać wkładu własnego.

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE?
Wszystkie podmioty.

Działanie 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich

CEL I UZASADNIENIE DZIAŁANIA

W ramach Działania realizowane będzie wsparcie na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich ukierunkowane na rozwój oferty edukacyjnej na obszarach wiejskich, wzmocnienie znaczenia instytucji oświatowych w środowiskach lokalnych oraz podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich, a zwłaszcza umiejętności zawodowych przydatnych poza rolnictwem. Wszystkie

powyższe instrumenty będą prowadzić do zmniejszenia zróżnicowań w obszarze edukacji pomiędzy obszarami wiejskimi a ośrodkami miejskimi.

W Działaniu przewidziano formy wsparcia, przyczyniające się do poprawy sytuacji edukacyjnej wsi, które odpowiadają specyfice obszarów wiejskich i zgodnie z nią będą wykazywać wysoką skuteczność, tj. wsparcie na rzecz tworzenia i podejmowania aktywności przez lokalne inicjatywy i pakty na rzecz rozwiązywania problemów mieszkańców wsi w obszarze edukacji.

Wsparcie zostanie skierowane do gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców. Zgodnie ze specyfiką obszarów wiejskich oraz potencjalnych ostatecznych odbiorców wsparcia działających na tych obszarach, system wdrażania Priorytetu zostanie skierowany do podmiotów o mniejszym potencjale organizacyjnym (które nie miałyby możliwości realizacji projektów w ramach pozostałych Działań Priorytetu IX) i będzie obejmował realizację małych projektów (do 50 tys. PLN) skierowanych do małych społeczności lokalnych i oddziałujących na rzecz ich aktywizacji.

PRZYKŁADOWE RODZAJE PROJEKTÓW:

- tworzenie i wsparcie działalności inicjatyw ukierunkowanych na pobudzenie świadomości środowisk lokalnych i ich zaangażowanie w działania na rzecz rozwoju edukacji na terenach wiejskich i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich,
- projekty przyczyniające się do podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwoju usług edukacyjnych na tych obszarach,
- działania informacyjno-promocyjne, szkoleniowe, doradcze podnoszące świadomość mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie

korzyści płynących z kształcenia i szkolenia.

TYP BENEFICJENTÓW: WSZYSTKIE PODMIOTY

Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%) - 85%. Minimalny wkład własny beneficjenta (%) - Do określenia przez IP. Maksymalna wartość - 50 tys.

II. PROGRAM OPERACYJNY FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH

Rada Ministrów w dniu 4 listopada 2008 przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015 oraz uchwałę w sprawie przyjęcia krajowego Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2009-2013, przedłożone przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej (więcej na: pożytek.gov.pl)

Priorytet I. Aktywni, świadomi obywatele, aktywne wspólnoty lokalne

Projekty realizowane w ramach priorytetu powinny w różnych formach angażować obywateli, dając im możliwość aktywnego działania oraz łączenia aktywności ze zdobywaniem wiedzy w sferze działań obywatelskich. Obszary wsparcia:

1. Kształtowanie wiedzy i umiejętności pozwalających na aktywne uczestnictwo w życiu publicznym – programy edukacyjne związane ze wzmacnianiem świadomości społecznej i obywatelskiej.

2. Aktywizacja obywateli w sprawach publicznych – programy na rzecz obywatelskiego zaangażowania w sprawy publiczne, np. poprzez udział w debatach publicznych, konsultacjach społecznych, udział w wyborach, wolontariat, filantropię, członkostwo w stowarzyszeniach.

Priorytet IV. Rozwój przedsiębiorczości społecznej

Projekty realizowane w ramach priorytetu powinny w różnych formach promować ideę łączenia aktywności ekonomicznej (zawodowej) z aktywnością społeczną.

Przedsiębiorczość społeczna i upowszechnianie idei partnerstwa trójsektorowego:

- szkoleniowo-doradcze wsparcie rozwoju różnych form przedsiębiorczości społecznej inicjowanej i prowadzonej przez organizacje pozarządowe,
- promowanie i upowszechnianie idei przedsiębiorczości społecznej oraz dobrych praktyk w tym obszarze,
- promowanie i upowszechnianie idei społecznego zaangażowania przedsiębiorców oraz współpracy organizacji pozarządowych, biznesu i administracji publicznej,
- promowanie nowych form gospodarowania i tworzenia własnych miejsc pracy – spółdzielczość socjalna.

III. KONKURSY DOTACYJNE POSZCZEGÓLNYCH MINISTERSTW

Przykład: Ministerstwo Sportu, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

IV. ŚRODKI WŁASNE URZĘDÓW MARSZAŁKOWSKIEGO I WOJEWODY

Przykład: W dniu 4 grudnia 2008 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął uchwałę nr 93/1184/08 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert nr 12 na wykonywa-

nie zadań publicznych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2009 roku przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego pod nazwą: „Działalność wspomagająca rozwój organizacji pozarządowych". Rodzaje zadań objęte konkursem to przedsięwzięcia o charakterze szkoleniowym, doradczym i informacyjnym mające w szczególności na celu:

1. Podniesienie jakości działań organizacji pozarządowych,
2. Integrację trzeciego sektora,
3. Promocję i rozwój wolontariatu,
4. Upowszechnianie idei partnerskiej współpracy, pomiędzy samorządami a organizacjami pozarządowymi w województwie kujawsko-pomorskim,
5. Promocję dobrych praktyk i upowszechnianie wiedzy na temat trzeciego sektora.

V. LICZNE FUNDACJE PRYWATNE

Przykład: Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży, Akademia Filantropii Lokalnej w Polsce, Fundacja Batorego, Fundacja Wspomagania Wsi i inne (więcej: ngo.pl)

PARTNERSTWA ZAWIĄZANE PODCZAS PROJEKTU WIW

Poniżej przybliżamy Państwu charakterystykę 3 Partnerstw, które zostały zawiązane podczas projektu „Wiedza Informacja Współpraca WIW".

Wszystkie Partnerstwa objęte są indywidualnym wsparciem doradców Ośrodka „Tłok", uczestniczyły we wspólnych szkoleniach z zakresu: określania problemów społecznych w środowisku loklanym, poprzez tworzenie mapy zasobów i potrzeb; budowania partnerstwa na rzecz rozwoju lokalnego oraz pozyskiwania środków z UE, w tym z konstruowania wniosków o dofinansowanie.

Efekty prac Partnerstw (oraz przedstawiciele/lki Partnerstw) zostały uwiecznione w filmach przygotowanych przez Telewizję Polską o/Bydgoszcz, jak również zaprezentowane podczas X Wojewódzkiego Forum Organizacji Pozarządowych, 5 czerwca 2009 roku w Toruniu.

Partnerstwo Toruńskie

Zespół Szkół nr 16 wraz z Fundacją Feniks oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Toruniu przygotował projekt klubu środowiskowego dla młodzieży gimnazjalnej pochodzącej z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rodzin dysfunkcyjnych. Przewidziany jest szereg działań szkolno-wychowawczych (proponowanych przez Zespół Szkół nr 16), zajęcia pozaszkolne i edukacja pozaformalna (realizowane przez Fundację Feniks) oraz wsparcie dla całych rodzin (toruński MOPR). Opiekunem partnerstwa jest Michał Piotrowski, na codzień pracuje w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Toruniu.

Fundacja Feniks została powołana w 2005

roku w Toruniu. Genezą Feniksa są przeżycia fundatora i prezesa fundacji Kasi Śmigielskiej. Kasia Śmigielska jest niepełnosprawna od 1996 roku, kiedy to w pożarze domu straciła dwójkę dzieci i męża. Przeżyła razem z 3-letnią wówczas córką Karoliną. Okres leczenia i rehabilitacji powypadkowej oraz proces powrotu do „normalnego" życia trwał kilka lat. Niepełnosprawność Kasi jest efektem oparzeń 85% powierzchni ciała (w tym III i IV stopnia). Karolina uległa oparzeniom w równie dużym stopniu (75% powierzchni ciała), dodatkowym skutkiem wypadku jest utrata jej słuchu w 90%.

Działalność Fundacji skierowana jest do osób niepełnosprawnych, jednak głównym z zadań jest łączenie i integracja dwóch światów, a mianowicie świata osób niepełnosprawnych ze światem osób pełnosprawnych. Kolejnym z celów jest przeprowadzanie rehabilitacji poprzez hipoterapię i dogoterapię, jednak na chwilę obecną jest ona zawieszona do momentu uruchomienia ośrodka i zorganizowania całej infrastruktury do tego potrzebnej.

W roku 2008 fundacja rozpoczęła cykl spotkań z grupą integracyjną w projekcie zwanym „Skarbonka". „Skarbonka" to zajęcia plastyczne, muzyczne, gry i zabawy na kręgielni, cykl pt. „Poznaj swoje miasto" oraz zabawy na pływalni i szereg innych form spędzania czasu i integrowania się obu środowisk. Do projektu zaproszono również Stowarzyszenie Pomocna Dłoń z Chełmży. Fundacja organizuje również imprezy okolicznościowe tj. dzień dziecka, mikołajki, zabawy karnawałowe itp. Działania Feniksa skupiają się też na pomocy jednostce. Spowodowane jest to ogromną potrzebą podopiecznych fundacji, ale i tym, że konkretne osoby, do których dociera pomoc nie są w stanie uczestniczyć w życiu Feniksa bezpośrednio. Wolontariusze mieli możliwość uczestniczenia

w szkoleniu zorganizowanym przez fundację, dotyczącym serwisu osób niepełnosprawnych, co jest bardzo istotne przy współistnieniu obu światów. Zakupiony został sprzęt dla podopiecznych fundacji: protezy kończyn, wózki oraz wszelaki sprzęt pozwalający na polepszanie ich życia, a tym samym lepszą integrację ze światem osób pełnosprawnych. (www.fundacja-feniks.pl)

Misją **Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie** jest wspieranie osób, które znalazły się w trudnej sytuacji. W MOPR zatrudnieni są profesjonaliści, których praca ma na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Swoją wiedzą i doświadczeniem służą pracownicy socjalni, pedagodzy, socjolodzy, prawnicy oraz wszyscy ci, którym na sercu leży dobro innego człowieka. „Najważniejszy dla nas jest człowiek" - to motto pracowników MOPR. Wszystko co robimy, wykonujemy z myślą o człowieku i dla człowieka.

Zespół Szkół nr 16 w Toruniu z Oddziałami Integracyjnymi im. Wandy Szuman tworzy Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. Od wielu lat szkoła kształci dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Zajęcia odbywają się w specjalnie utworzonych klasach integracyjnych na każdym poziomie edukacji. Dzieci objęte są wsparciem nauczycieli specjalistów w zakresie pedagogiki specjalnej o kwalifikacjach właściwych do danego rodzaju niepełnosprawności. Placówka znajduje się na terenie osiedla - Rubinkowo II w Toruniu, co warto podkreślić typowego „blokowiska". Środowisko, w którym funkcjonuje szkoła, złożone jest z bardzo różnorodnych rodzin. Część pielęgnuje bliskość rodzinną, inni borykają się z różnorodnymi problemami. Coraz więcej rodziców uczniów traci pracę. Kłopoty finansowe rodziny prowadzą

do nadużywania alkoholu przez dorosłych. Rodzice, którzy pracują, koncentrują się na utrzymaniu swego miejsca pracy. Często oczekują od nauczycieli przejęcia obowiązków związanych z wychowywaniem ich dzieci, zapewnienia im opieki przez szkołę w różnej formie (świetlica, zajęcia pozalekcyjne). Czas wolny uczniowie często spędzają na osiedlu. Ta grupa rodziców prezentuje bierną i roszczeniową postawę wobec szkoły. Edukację, opiekę i wychowanie pozostawia szkole i nauczycielom. Na terenie osiedla znajduje się były hotel robotniczy, w którym mieszka wielu obecnych uczniów naszej szkoły. Warunki bytowe rodzin w nim mieszkających są bardzo trudne. Dzieci i młodzież spędzają czas wolny na korytarzach hotelu. Starsi koledzy oraz dorośli prezentują negatywne wzorce: nadużywają alkohol, próbują różnych środków odurzających, dewastują otoczenie. Rodziny zamieszkujące hotel zagrożone są patologią, alkoholizmem i narkomanią. Niewielu uczniów korzysta z dodatkowych zajęć płatnych i bezpłatnych, a poprzez to ma utrudniony dostęp do poszerzania wiedzy i umiejętności w niezbędnych obszarach wiedzy.

Projekt wypracowany przez partnerstwo toruńskie został złożony w ramach ogłoszonego konkursu VII Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - „Promocja integracji społecznej", Działanie 7.2 „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej", Poddziałanie 7.2.1 „Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym".

Celem ogólnym projektu „Na start" jest zaktywizowanie w ciągu 12 miesięcy pro zawodowo oraz społecznie 40 uczniów integracyjnych klas III-ich Gimnazjum w Zespole Szkół nr 16 w Toruniu oraz wsparcie ich najbliższych rodzin w procesie wychodzenia z kręgu wykluczenia społecznego.

Partnerstwo Golubsko –Dobrzyńskie

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ostrowite Golubskie wraz ze Szkołą Podstawową im. Tadeusza Jędryczki w Ostrowitem oraz Urzędem Gminy Golub-Dobrzyń przygotowało projekt na działania zmierzające do ożywienia wsi i istniejącego w niej dawnego Zboru Ewangelickiego poprzez wprowadzenie do niego oferty kulturalnej dla mieszkańców Wsi Ostrowite. Opiekunką partnerstwa jest Ewa Kwiesielewicz, na codzień wiceprezeska Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „Tłok" w Toruniu.

Gmina Golub-Dobrzyń jest gminą wiejską w powiecie golubsko-dobrzyńskim, na terenie 21 sołectw zamieszkuje ok. 8000 osób. Powierzchnia gminy wynosi 197 km, i tym samym jest ona największą gminą w powiecie. Gospodarka gminy to głównie rolnictwo, a w szczególności indywidualne gospodarstwa rolne. Są to w większości bardzo ubogie gospodarstwa stanowiące jedyne źródło utrzymania dla całej wieloosobowej rodziny. Ponad 20% mieszkańców korzysta z pomocy społecznej. Na terenie gminy działa 1 gimnazjum i 6 szkół podstawowych, do których uczęszcza ok. 1000 dzieci, z czego ok. 10% kwalifikuje się do opieki specjalistycznej typu poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Głównym problemem w gminie jest wysoka stopa bezrobocia, wynosząca 17,8%. Bezrobocie jest jedną z konsekwencji niskiego poziomu wykształcenia, niemalże 50% mieszkańców gminy posiada wykształcenie podstawowe, zasadnicze zawodowe 30%, średnie ogólnokształcące 4%, policealne i średnie zawodowe 14%, wykształcenie wyższe tylko 3%. Na terenie gminy działa 11 stowarzyszeń i 3 kluby sportowe.

Wieś Ostrowite znajduje się w centrum Gminy Golub-Dobrzyń, jest to najbardziej zaludniona miejscowość w gminie, w sołectwie mieszka 10,7% ogółu ludności. Ostrowite posiada ciekawe

walory przyrodniczo-historyczne: jeziora, lasy, zabytkowy zespół pałacowo-parkowy z pomnikami przyrody, kościół gotycki z XIV wieku, zbór ewangelicki z początku XIX wieku oraz ślady wczesnego osadnictwa z okresu średniowiecza. Niestety zasoby te nie są wykorzystywane zarówno przez mieszkańców oraz turystów. Miejscowość leży na turystycznej trasie Toruń-Golub.

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ostrowite Golubskie powstało w styczniu w 2008 roku, celem rozwoju i zagospodarowania potencjału wsi. W ciągu kilku miesięcy działalności przygotowało imprezy dla społeczności lokalnej:

- Festyn sportowo-rekreacyjny – 22.05.2008 r. - impreza dla społeczności lokalnej o charakterze sportowo-integracyjnym, przy współpracy SP, Parafii, KGW, Powiatowej Straży Pożarnej, Policji i Pogotowia Ratunkowego,
- 28.08.2008 r. - Msza św. w zborze ewangelickim z okazji 100 rocznicy poświęcenia, połączona z dyskusją mieszkańców, władz Gminy, przedstawicieli nadzoru budowlanego na temat możliwości remontu i przeznaczenia budynku pod działalność kulturalno-edukacyjną,
- 28.09.2008 r. - Święto Pieczonego Ziemniaka połączone ze sprzątaniem zboru z udziałem Stowarzyszeń: „Tłok" i „Motyka" z Torunia oraz wolontariuszy z Niemiec, Armenii i Polski - spotkanie o charakterze kulturalno-integracyjnym,
- 25.10.2008 r. - Koncert dzieci, uczniów Niepublicznej Szkoły Muzycznej im. Ł. Porożyńskiego ze Świecia,
- 14.12.2008 r. - Biesiada Świąteczna, jako podsumowanie realizowanych projektów z PPWOW.

Realizowano projekty z Poakcesyjnego Progra-

mu Wsparcia Obszarów Wiejskich w okresie od 1.09.2008 do 31.12.2008 r.:

1. „Akademia zdrowego ciała i ducha"- projekt o charakterze sportowym,

2. „Matka-córce, czyli jak miło i pożytecznie wspólnie spędzać wolny czas" – projekt dla rodzin,

3. „Angielski, to nie tylko język" – zajęcia dodatkowe z języka angielskiego dla dzieci.

W „Akademii zdrowego ciała i ducha" uczestniczyło 70 osób, w różnym wieku, zarówno kobiety, mężczyźni, jak i dzieci. Uczestniczyli w zajęciach sportowych, takich jak: piłka nożna, szachy, aerobic, tańce. Do dyspozycji uczestników była też siłownia. Zajęcia odbywały się w obiektach SP w Ostrowitem.

Projekt „Matka-córce..." przeznaczony był dla kobiet i dziewcząt w różnym wieku. Obejmował zajęcia kulinarne, robótki ręczne, ozdoby świąteczne, dekoracje. Zajęcia odbywały się w świetlicy wiejskiej i w Gminnym Przedszkolu. Ponadto w ramach programu, w przedszkolu funkcjonował punkt konsultacyjny dla rodzin. Udzielano porad w zakresie opieki i wychowania dzieci oraz terapii logopedycznej. W programie brało udział 30 osób.

W zajęciach pozalekcyjnych, w ramach projektu „Angielski, to nie tylko język" uczestniczyło 25 uczniów SP w Ostrowitym. Były to zajęcia językowe, taneczne oraz wyjazdy edukacyjne, przybliżające kulturę krajów anglojęzycznych.

Szkoła Podstawowa im. Tadusza Jędryczki w Ostrowitem istnieje od 1892 roku (źródło: Kronika Szkoły). 6 kwietnia 2001 roku Uchwałą Rady Gminy Golub-Dobrzyń nadano jej imię Tadeusza Jędryczki (pierwszy polski nauczyciel na terenach Poćwiardowa i Ostrowitego).

Szkoła liczy 108 uczniów z miejscowości: Os-

trowite, Gajewo, Skępsk, Olszówka, Owieczkowo, Poćwiardowo, Sokoligóra. Uczniowie uzdolnieni rozwijają swoje zainteresowania w kołach zainteresowań: polonistycznym, matematycznym i przyrodniczym. Organizowane są również zajęcia pozalekcyjne z języka angielskiego i informatyki.

Szczególną opieką otacza się uczniów, którzy mają trudności w uczeniu się, dla których prowadzone są zajęcia rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne oraz wyrównawcze. Przy szkole działa od 10 lat Uczniowski Klub Sportowy, do którego należą uczniowie szkoły oraz młodzież z Ostrowitego i okolic.

W szkole organizowane są liczne uroczystości i imprezy dla społeczności szkolnej i środowiska lokalnego, m. in. „Tadeuszki" – wieczornica poświęcona Patronowi Szkoły oraz zmarłemu ks. Tadeuszowi Nowakowskiemu – długoletniemu proboszczowi parafii Ostrowite. Ponadto Święto Szkoły, Dni: Dziecka, Matki, Babci i Dziadka, Święto Ziemi, Pikniki rodzinne, Turniej piłkarski im. Tadeusza Jędryczki.

W celu realizacji prowadzonych działań szkoła współpracuje z różnorodnymi partnerami instytucjonalnymi i społecznymi, m. in. Stowarzyszeniem Rozwoju Wsi Ostrowite Golubskie, Kołem Gospodyń Wiejskich, OSP, czy Klubem seniora.

Jednym z efektów współpracy ze stowarzyszeniem było pozyskanie środków w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich na realizację projektów: „Angielski – to nie tylko język", zaś w ramach współpracy z Parafią przeprowadzono „Zajęcia Informatyczne".

Szkoła stworzyła Program profilaktyczny, który jest wdrażany przez wszystkich nauczycieli na zajęciach wychowawczych, przedmiotowych, pozalekcyjnych oraz na wycieczkach i biwakach.

Partnerski projekt „Na ścieżkach Ostrowitego" realizowany od 1.04 do 31.12.2009 ma na celu

rozwijanie zainteresowań przeszłością, kształcenie poczucia przynależności do społeczności lokalnej i narodowej, integrowanie pokoleń poprzez zajęcia edukacyjne w okresie 9 miesięcy wśród 100 mieszkańców wsi.

W wyniku prowadzonych działań SP w Ostrowitem poszerzy swoją ofertę edukacyjną o zagadnienia związane z nowymi technologiami, naukami przyrodniczymi, historycznymi i polonistycznymi, w ramach projektu przeprowadzonych zostanie 400 godzin zajęć pozalekcyjnych.

W wyniku poszukiwania historii miejscowości przygotowana zostanie wystawa starych fotografii i pamiątek związanych z przeszłością Ostrowitego. Powstanie izba pamięci z eksponatami zgromadzonymi wśród mieszkańców miejscowości. Opracowane zostaną: 1 album, 5 monografii, 5 zielników, prezentacje multimedialne, zbiór pieśni, wierszy lokalnych twórców - 2 tomiki drukowane, 50 egz. na CD oraz strona www poświęcona historii oraz atrakcjom przyrodniczym Ostrowitego.

Projekt finansowany z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach; Działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.

Partnerstwo Świeckie

Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Świecie nad Osą wraz ze Szkołą Podstawową w Linowie oraz Urzędem Gminy Świecie nad Osą przygotowało projekt na rzecz integracji społecznej mieszkańców gminy oraz rozwoju oferty kulturalnej dla lokalnej społeczności. Opiekunem partnerstwa jest Marcin Skonieczka, na codzień prezes Centrum Technologii Informacyjnych e-Misja w Płużnicy.

Gmina Świecie nad Osą położona jest w północno – wschodniej części województwa kujawsko–pomorskiego, w powiecie grudziądzkim, na pograniczu mezoregionów Pojezierza Chełmiń-

skiego, Iławskiego i Brodnickiego.

Osadnictwo gminy położone jest w 14 wsiach, które tworzą 11 sołectw: Partęczyny, Lisnowo, Szarnoś, Świecie nad Osą, Białobłoty, Bursztynowo, Kitnówko – Nowy Młyn, Rychnowo, Linowo, Widlice – Lisnówko.

Powierzchnia gminy Świecie nad Osą wynosi 9.467 ha, co stanowi 13% powierzchni powiatu i 0,53% powierzchni województwa.

Według stanu na dzień 31.12.2008 r. na terenie gminy Świecie nad Osą były zameldowane na pobyt stały 4.582 osoby, z czego 332 rodziny (1292 osoby) korzystają z pomocy GOPS, z czego 294 rodzinom (1183 osobom) przyznawana jest pomoc z tytułu ubóstwa (dane GOPS w Świeciu nad Osą na dzień 31.12.2008 roku), co stanowi 25,82% mieszkańców gminy. Na terenie powiatu grudziądzkiego stopa bezrobocia w styczniu 2009 roku wynosiła 24,1% i była najwyższa w województwie (dane PUP w Grudziądzu).

Szkoła Podstawowa w Linowie to sześciooddziałowa szkoła z jednym oddziałem „0". Do szkoły uczęszcza 82 dzieci wyłącznie z obwodu Linowa. Dzieci pochodzą głównie ze środowiska popegeerowskiego, osiedla spółdzielni RSP, a także rolników indywidualnych.

Dzieci uczone są przez 13 nauczycieli. Językiem obowiązkowym jest język niemiecki, a dodatkowo klasy V i VI uczą się języka angielskiego. W szkole oprócz zajęć obowiązkowych, prowadzone są przez nauczycieli koła zainteresowań: matematyczne, przyrodnicze, historyczne, teatralno-muzyczne, dziennikarsko-fotograficzne, Caritas, informatyczne dla klas I, II i III, sklepik uczniowski. Prężnie działa również Samorząd Uczniowski.

Nauczyciele wraz z uczniami przygotowują ciekawe imprezy takie jak: „Sprzątanie Świata", „Dzień Pieczonego Ziemniaka", Andrzejki, Miko-

łajki, kiermasz świąteczny, Dzień Babci i Dziadka, bal karnawałowy, na które zapraszani są rodzice, dziadkowie i babcie, władze samorządowe i Przyjaciele szkoły. Dużym powodzeniem cieszy się również organizowany Festyn Wiosenny, w którym bierze udział cała społeczność linowska.

Szkoła organizuje wiele ciekawych wycieczek m. in. do Torunia do Muzeum Piernika i Muzeum Piśmiennictwa i Drukarstwa w Grębocinie, do Hoplandu w Grudziądzu. Dzieci często goszczą również na Pływalni miejskiej w Wąbrzeźnie. Wiosną planowany jest wyjazd do Zielonej Szkoły i do Parku Jurajskiego w Solcu Kujawskim.

W 2009 roku planowana jest w szkole budowa boiska sportowego „Orlik 2012".

Szkoła chętnie współpracuje z miejscowymi organizacjami, tj. Stowarzyszeniem Wspierania Rozwoju Wsi Linowo, Kołem Gospodyń, Ochotniczą Strażą Pożarną i z miejscowymi zakładami pracy.

Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Lokalnych „ODNOWA" w Świeciu nad Osą W roku 2008 stowarzyszenie prowadziło nastepujące działania:

- 14.04.2008 r. – obchody Światowego Dnia Książki organizowanego przez Zespół Szkół i Placówek Nr 1 w Świeciu nad Osą,
- 06.06.2008 r. – udział jednej dziewczynki w warsztatach wokalnych organizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Kultury w Toruniu,
- 18.07.2008 r. - realizacja projektu o nazwie „Wakacje z prehistorią", organizacja wycieczki dla dzieci z rodzin ubogich ze Świecia nad Osą do Muzeum Archeologicznego w Biskupinie, projekt współfinansowany ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- 15.08.2008 r. – rozpoczęcie realizacji Usług

Integracji Społecznej, pt. „Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć w świetlicach wiejskich w miejscowości Linowo i Bursztynowo". Uruchomienie świetlic zostało poprzedzone gruntownym remonetm pomieszczeń w świetlicy wiejskiej w miejscowości Linowo oraz kompletnym wyposażeniem obu świetlic tak, ażeby dzieci mogły w pełni korzystać z zajęć. We wrześniu zostały oddane do dyspozycji dzieci i młodzieży pomieszczenia świetlic, w których mogą w sposób zorganizowany spędzać czas wolny, otrzymać pomoc w nauce oraz skorzystać z oferty wyjazdów edukacyjnych,

- 21.11.2008 r. – dofinansowanie zakupu strojów sportowych dla drużyny siatkówki wystawionej do rozgrywek ligi powiatowej w Łasinie przez Ochotniczą Straż Pożarną w Świeciu nad Osą,
- Przez cały rok 2008 Stowarzyszenie prowadziło dystrybucję 47 ton żywności Grudziądzkiego Banku Żywności. W tym celu zostało podpisane porozumienie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Świeciu nad Osą.

W roku 2009 kontynuowany jest projekt zajęć w świetlicy dla młodzieży z dwóch sołectw gminy Świecie nad Osą: Linowa i Bursztynowa. Projekt będzie realizowany do 31.12.2009 roku w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich.

Partnerstwo zamierza zmniejszyć skutki problemów społecznych, które dotykają dzieci i młodzież. W związku z tym został złożony wniosek „Wakacje z historią – organizacja czasu wolnego dzieci z rodzin ubogich podczas wakacji letnich" na konkurs w ramach Funduszu Inicjatyw Oby-

watelskich 2009. Przygotowany został również wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Działania 7.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji". Jest on skierowany do dzieci z ubogich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkających w Bursztynowie i Linowie. Są to największe wsie gminy Świecie nad Osą. Pierwsza z nich zamieszkana jest przez rolników, a druga to były ośrodek PGR. Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integracja 50 dzieci w wieku od 7 do 15 lat z miejscowości Bursztynowo i Linowo w ciągu 12 miesięcy, poprzez organizację zajęć świetlicowych, służących rozwijaniu zainteresowań dzieci.

DOBRE PRAKTYKI

Prezentujemy przykłady dobrych praktyk współpracy ngo z samorządem. Informacje o tych przedsięwzięciach pochodzą od podmiotów współpracujących ze sobą, które nadesłały do nas opisy.

Nazwa i adres instytucji:	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, ul. Słowackiego 114; 87- 100 Toruń; tel. 056/6571460; fax. 056/6571461 ROPS w Toruniu jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego powołaną do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej
Nazwa i adres instytucji współpracującej:	W celu pełnej i efektywnej realizacji zadań ROPS współpracuje z różnymi podmiotami, w tym licznymi organizacjami pozarządowymi.
Charakterystyka działań:	**WSPÓŁPRACA ROPS Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI:** 1. ROPS w Toruniu współpracuje z NGO od 1999 roku, 2. W latach 1999-2007 ROPS był koordynatorem konkursów dla NGO z zakresu pomocy społecznej ogłaszanych przez Zarząd Województwa takich jak: • dożywianie dzieci i młodzieży, • organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży z ubogich rodzin podczas wakacji letnich, • doposażenie wiejskich świetlic środowiskowych, • wspierania rodziny w ramach Kampanii Samorządu „Rodzina naszą wspólną sprawą". 3. Organizujemy konferencje, seminaria oraz liczne szkolenia, do udziału w których zapraszamy przedstawicieli sektora pozarządowego, 4. Promujemy działalność NGO na łamach publikacji wydawanych przez ROPS oraz na naszej stronie internetowej, 5. Udzielamy rekomendacji NGO aplikującym w różnych projektach, 6. Zapraszamy organizacje do udziału w opracowaniach programów wojewódzkich, w tym programu strategicznego dla pomocy społecznej,

	7. Uczestniczymy jako partner w projektach realizowanych przez NGO, 8. ROPS jest organizatorem **Wojewódzkiego Forum Organizacji Pozarządowych,** 9. ROPS współpracuje z Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. **PROGRAMY ROPS OPRACOWYWANE I REALIZOWANE WE WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I INNYMI PODMIOTAMI:** 1. Program strategiczny dla pomocy społecznej „Stymulowanie rozwoju pomocy społecznej w województwie kuj-pom – Perspektywa Środowiskowa i Instytucjonalna". W pracach nad programem uczestniczyli przedstawiciele NGO zajmujący się problematyką dzieci, młodzieży i rodziny, osób starych, bezdomnych, bezrobotnych oraz osób uzależnionych, 2. Program „Powracamy i Pomagamy" którego celem była aktywizacja osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. (Partnerzy: Gminy, PUP, ośrodki pomocy społecznej, rady sołeckie, NGO, lokalni liderzy), 3. Na przestrzeni lat 2003-2007 programy na rzecz aktywizacji kobiet z obszarów wiejskich (Partnerzy: Gminy, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, PUP, Spółdzielnia Socjalna, Lokalne Grupy Działania), 4. Kujawsko-Pomorski Program Wspierania Rodziny - ROPS był koordynatorem Regionalnej Kampanii Samorządu Województwa na Rzecz Rodziny, w której aktywnie uczestniczyły liczne NGO, pcpr, ops, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, OAO. **PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, W KTÓRYCH ROPS UCZESTNICZYŁ JAKO PARTNER:** 1. „W drodze do przyszłości" – program realizowany przez Kujawsko-Pomorską Komendę ZHP skierowany do dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych województwa kujawsko-pomorskiego, 2. „Strefa Ekonomii Społecznej" – projekt realizowany przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „TŁOK" w Toruniu w ramach programu upowszechnianie ES w Polsce na podstawie doświadczeń PIW EQUAL, 3. Wspólnie z Chrześcijańskim Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom „Misja Nadziei" Zorganizowano Konferencję pt. „Rodzicielstwo zastępcze - od teorii do praktyki", która była elementem Kampanii Społecznej Szukam Domu,

	4. Obecnie jesteśmy partnerem w następujących projektach: 1) Projekcie realizowanym przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „TŁOK" pt. „Wiedza Informacja Współpraca" finansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz budżetu państwa w ramach funduszu dla NGO, 2) Projekcie Europejskiego Forum Studentów AEGEE w Toruniu, którego celem jest animacja czasu wolnego w trakcie ferii zimowych dzieci z terenów wiejskich. **ZAKRES WSPARCIA ZE STRONY ROPS W REALIZACJI PROJEKTÓW, DO KTÓRYCH JEST ZAPRASZANY:** 1. Pomoc merytoryczna i metodyczna w realizacji projektów; 2. Udostępnianie informacji i danych o sytuacji pomocy społecznej w województwie; 3. Współfinansowanie niektórych działań, będących integralną częścią projektów; 4. Promocja przedsięwzięć i realizatorów; 5. Udzielanie konsultacji; 6. Współpraca przy opracowywaniu materiałów informacyjnych. **INNE DZIAŁANIA ROPS MAJĄCE WPŁYW NA ROZWÓJ PARTNERSTWA** W ramach programu PROFESJA ROPS organizuje liczne szkolenia, konferencje, seminaria i kursy, do udziału w których zapraszamy przedstawicieli jednostek pomocy społecznej oraz przedstawicieli sektora pozarządowego, m.in.: • już w 1999 roku organizowaliśmy szkolenia nt.: Budowanie dialogu między sektorami; Jak współpracować z organizacjami pozarządowymi; Lokalna strategia rozwoju pomocy społecznej budowana w oparciu o funkcjonowanie ops i pcpr przy współpracy z innymi partnerami, • w 2007 roku odbyły się szkolenia nt.: Jak budować partnerstwa w lokalnym środowisku" skierowane do ops, pcpr, pełnomocników ds. współpracy z NGO i przedstawicieli NGO. **ROPS JAKO BENEFICJENT PROJEKTU SYSTEMOWEGO** • ROPS jako beneficjent projektu systemowego pn. „Akademia pomocy i integracji społecznej – wsparcie kadr" realizowanego w ramach VII Priorytetu PO KL Poddziałanie 7.1.3 organizuje liczne szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe dla kadry j.o.p.s,w tym także z zakresu podejmowania partnerskich działań

	w realizacji zadań na rzecz grup społecznych, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, • w ramach projektu zorganizowano m.in. szkolenia pt. „Razem łatwiej – partnerstwo w projekcie". **ROPS JAKO INSTYTUCJA POŚREDNICZĄCA DRUGIEGO STOPNIA (IP2) WE WDRAŻANIU PRIORYTETU VII POKL „PROMOCJA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ"** Uchwałą nr 16/134/07 z dnia 8 marca 2007 r. Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu pełni rolę na szczeblu regionalnym Instytucji Pośredniczącej Drugiego Stopnia (IP2) we wdrażaniu Priorytetu VII Promocja integracji społecznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.
Kiedy powstał pierwszy Program Współpracy (proszę podać rok)?	1999 r. – „Wojewódzki program rozwiązywania problemów pomocy społecznej przy współpracy z organizacjami pozarządowymi"
Ile organizacji pozarządowych działa na terenie Państwa jednostki samorządu terytorialnego?	ROPS prowadzi bazę danych organizacji pozarządowych z obszaru szeroko rozumianej pomocy społecznej. Na dzień dzisiejszy w bazie jest 640 organizacji pozarządowych.

Nazwa i adres instytucji:	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Vistula-Terra Culmensis-Rozwój przez Tradycję" Stolno 112 86-212 Stolno
Nazwa i adres instytucji współpracującej:	Urząd Gminy: Stolno, Urząd Gminy Lisewo, Urząd Gminy Chełmno, Urząd Gminy Grudziądz, Starostwo Powiatowe w Chełmnie oraz Stowarzyszenia zarówno zarejestrowane jak i nie zarejestrowane (KGW, związki, zrzeszenia) z tereny w/w gmin.
Czas trwania przedsięwzięcia:	Współpracę rozpoczęto już w momencie założenia Stowarzyszenia, czyli 2006 roku i cały czas współpracujemy, celem poprawy jakości życia mieszkańców LGD.
Charakterystyka działań:	Głównymi działaniami są: • realizacja projektów mających na celu poprawę zatrudnienia i podnoszenie kwalifikacji mieszkańców

	z terenów wiejskich z Gmin: Lisewo, Stolno, Grudziądz i Chełmno, wchodzących w skład Naszego Stowarzyszenia, • promocja turystyczna regionu, • rozwój obszarów wiejskich, • organizacja imprez kulturalnych mających na celu zacieśnienie więzi pomiędzy organizacjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi oraz pomiędzy mieszkańcami, • pomoc organizacyjna przy realizacji projektu, • poprawa jakości życia mieszkańców z terenów objętych działalnością LGD. Działania poprzez: imprezy, spotkania, pikniki, szkolenia, konferencje, wyjazdy studyjne, konsultacje, uczestnictwo w targach, jarmarkach, promocja poprzez foldery.
Ile organizacji pozarządowych działa na terenie Państwa jednostki samorządu terytorialnego?	Zarejestrowanych około 200 organizacji.

Nazwa i adres instytucji:	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń Plac Tysiąclecia 25 87-400 Golub-Dobrzyń
Nazwa i adres instytucji współpracującej:	11 organizacji pozarządowych z terenu gminy
Czas trwania przedsięwzięcia:	Od 2008 realizacja Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich
Charakterystyka działań:	Gmina posiada Program Współpracy Gminy Golub-Dobrzyń z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. W grudniu 2007r. przyjęto Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. Zaangażowanie ze strony pracowników urzędu oraz przedstawicieli organizacji doprowadziło do wypracowania sprawnie działających mechanizmów przepływy informacji. Odpowiadając na potrzeby ngo organizujemy również szkolenia, doradztwo oraz przesyłamy newsletter z informacjami o konkursach, szkoleniach…

	W ciągu ostatniego roku powstało 5 nowych organizacji. W 2008r. w ramach konkursów ogłaszanych przez samorząd z Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich organizacje zrealizowały 22 projekty na łączną kwotę 194 tys. zł Dzięki informowaniu o możliwościach pozyskiwania funduszy oraz organizowaniu szkoleń i doradztwa organizacje coraz częściej i chętniej sięgają po środki zewnętrzne. Niewątpliwie sukcesem można nazwać dofinansowanie 4 z 5 wniosków złożonych do POKL działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich. Pozyskano również środki np. z Ministerstwo Sportu i Turystyki, Urzędu Marszałkowskiego, z programu English Teaching finansowny przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności. W ostatnim czasie złożono kolejne wnioski o fundusze z Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich oraz FIO. Prężnie działające organizacje to przyszłość Gminy Golub-Dobrzyń.
Ile organizacji pozarządowych działa na terenie Państwa jednostki samorządu terytorialnego?	11 stowarzyszeń 3 stowarzyszenia kultury fizycznej 14 jednostek OSP 13 KGW

Nazwa i adres instytucji:	Urząd Miejski Wolności 18 87-200 Wąbrzeźno
Nazwa i adres instytucji współpracującej:	Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski Matejki 18 87-200 Wąbrzeźno
Czas trwania przedsięwzięcia:	1998 - 2009
Charakterystyka działań:	W czasie ponad dziesięcioletniej współpracy Urzędu Miejskiego w Wąbrzeźnie ze Stowarzyszeniem udało się z powodzeniem zrealizować wspólnie wiele cennych przedsięwzięć. Samorząd chętnie wspiera inicjatywy podejmowane przez Stowarzyszenie, co pozwala na stałe posze-

	rzanie działalności. Obecnie Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski zatrudnia ponad 50 osób i działa na rzecz osób z terenu całego powiatu wąbrzeskiego. Najważniejszą, pierwotną formą współpracy było nieodpłatne użyczenie budynków, które zostały następnie przeznaczone na siedziby Warsztatu Terapii Zajęciowej oraz Zakładu Aktywności Zawodowej, prowadzone przez Stowarzyszenie. Umożliwiło to podjęcie czynnej rehabilitacji oraz nawiązanie stosunku pracy przez wiele dorosłych osób z różnym stopniem niepełnosprawności. Warto dodać, iż Urząd dofinansowuje bieżącą działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej. Podopieczni Stowarzyszenia mają też zapewnioną możliwość nieodpłatnego korzystania z usług Pływalni Miejskiej. Dzięki przychylności Urzędu, w obiekcie Pływalni Miejskiej uruchomiono Wypożyczalnię Sprzętu Rehabilitacyjnego. Wypożyczalnia nieodpłatnie udostępnia osobom niepełnosprawnym z powiat wąbrzeskiego niezbędny sprzęt rehabilitacyjny (m.in. wózki inwalidzkie, rowery rehabilitacyjne, steppery). Urząd organizuje konkursy ofert na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań samorządu gminy dla organizacji pozarządowych i organizacji pożytku publicznego. Konkursy dają Stowarzyszeniu szansę pozyskania środków na realizację niektórych zadań. Dobrym przykładem może tu być Centrum Informacji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych. Dzięki działalności Centrum z roku na rok zwiększa się świadomość osób niepełnosprawnych z powiatu wąbrzeskiego na temat ich praw i przysługujących ulg. Przez cały czas prowadzona jest wymiana informacji związanych ze środowiskiem osób z niepełnosprawnością, co umożliwia lepsze planowanie i dopasowanie działań prowadzonych zarówno przez Stowarzyszenie, jak i Urząd. Kolejnym zadaniem realizowanym dzięki wsparciu miasta jest „Nasz Mały Świat", w ramach którego prowadzona jest terapia oraz rehabilitacja dzieci z niepełnosprawnością. Program ma na celu pomoc dzieciom niepełnosprawnym w przygotowaniu do przyszłego dorosłego życia. Na wsparcie ze strony Urzędu mogą liczyć również różnego rodzaju inicjatywy podejmowane przez Stowarzyszenie, m.in. przedsięwzięcie sportowe „Radosny Plusk". Jest to impreza dla niepełnosprawnych o zasięgu regionalnym, organizowana na Pływalni Miejskiej. Urząd udostępnienia obiekt i przekazuje materiały rzeczowe wykorzystywane następnie na potrzeby imprezy.

	Warto dodać, że ze Stowarzyszeniem i Urzędem współpracowała grupa młodzieżowa „Reporterzy 2007" (wolontariusze) z Gimnazjum Nr 1 w Wąbrzeźnie, realizująca projekt „Niepełnosprawność na terenie powiatu wąbrzeskiego- raport 2006/2007". Projekt miał na celu m.in. stworzenie reportaży emitowanych następnie w Miejskiej Telewizji Kablowej dotyczących osób niepełnosprawnych z terenu powiatu wąbrzeskiego pod kątem ich sytuacji zawodowej. Urząd pomógł w nawiązaniu przez Stowarzyszenie współpracy z niemieckim miastem partnerskim Syke, co skutkuje m.in. regularną obecnością wyrobów podopiecznych wąbrzeskiego Warsztatu Terapii Zajęciowej na targach bożonarodzeniowych i wiosennych w niemieckim Syke. Od samego początku partnerstwa reprezentanci Stowarzyszenia biorą udział w oficjalnych spotkaniach i delegacjach z przedstawicielami partnerskiego miasta, co pozwala na wymianę doświadczeń Za pośrednictwem dostępnych kanałów informacji Urząd promuje inicjatywy podejmowane przez Stowarzyszenie. Informacje o Stowarzyszeniu są upowszechniane w następujących mediach: portal miejski **www.wabrzezno.com**, tygodnik lokalny „Wiadomości Wąbrzeskie", Miejska Telewizja Kablowa, TVP 3 Bydgoszcz, radio ESKA, „Nowości", „Gazeta Pomorska". Urząd informuje na bieżąco o konkursach ogłaszanych przez różne organizacje i instytucje, z których Stowarzyszenie może korzystać. Stowarzyszenie może również liczyć na rekomendacje ze strony Urzędu przy okazji różnego rodzaju procedur konkursowych (m.in. Nagroda Marszałka Województwa Kujawsko- Pomorskiego, Obiekt Bez Barier, Lodołamacze). Na uwagę zasługuje bezpośrednia współpraca z Martą Kowaliszyn, Prezesem Stowarzyszenia. Za osiągnięcia na płaszczyźnie pomocy osobom z niepełnosprawnością Marta Kowaliszyn została uhonorowana Statuetką Burmistrza w 2007 r.

TŁOK

7 kwietnia 2005 roku zarejestrowaliśmy Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „Tłok". Chcemy wspólnymi siłami stłoczyć ciekawe pomysły i idee, sprawić, by w organizacjach pozarządowych stało się tłoczno.

Jesteśmy organizacją wspierającą, służącą wsparciu i budowie sektora organizacji pozarządowych w regionie.

Szkolimy, doradzamy, informujemy i organizujemy spotkania służące integracji sektora. Badamy potrzeby oraz potencjał organizacji. Jesteśmy rzecznikiem interesów głównie małych organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i społeczności lokalnych regionu.

Działamy opierając się na wartościach pomocniczości, wspólnotowości i wiary w możliwości społeczności lokalnych.

Nasze cele:

- Wspieranie, integracja oraz promocja działań i organizacji pozarządowych.Wspieranie szeroko pojętej aktywności obywatelskiej. Promocja idei wolontariatu,
- Prowadzenie i wspieranie działań aktywizujących osoby i grupy marginalizowane,
- Animowanie współpracy między organizacjami pozarządowymi,
- Animowanie współpracy między sektorami: pozarządowym, biznesu oraz samorządowym,
- Działanie na rzecz budowy dobrego wizerunku sektora organizacji pozarządowych, doskonalenia jakości jego prac oraz świadczonych usług.

Sieć Wspierania SPLOT Organizacji Pozarządowych

Tłok jest Ośrodkiem
Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT
w województwie kujawsko-pomorskim.

KUJAWSKO-POMORSKI OŚRODEK WSPARCIA INICJATYW POZARZĄDOWYCH
TŁOK

Plac św. Katarzyny 9
87-100 Toruń
tel./fax. 056 655 50 22
e-mail: tlok.ngo@wp.pl
www.tlok.pl

WIEDZA
INFORMACJA
WSPÓŁPRACA

Projekt „WIW Wiedza Informacja Współpraca" miał na celu wypracowanie partnerstw międzysektorowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Promował podejmowanie partnerskich inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych oraz przygotowywał poprzez szkolenia organizacje i pełnomocników ds. organizacji do efektywnej współpracy.

ISBN 978-83-925308-1-7